

BEDNJANSKI GOVOR

UVOD

Govorom, koji se u ovoj radnji opisuje, govore stanovnici bivše općine Bednja u kotaru Ivanec. Veći su predjeli te općine ovi: Rinkevci (Rinkovec),¹ Bědnjo (Bednja), Plieš (Pleš),² Šošo (Saša), Páošnik (Pašnik) i Věrbno (pl. sr. rod) (Vrbno). Središte im je selo Bednja, koja se nalazi uz potok istoga imena.

Sav je taj kraj sa svih strana upravo zatvoren gorama i njihovim obroncima, i to: Ivančićom, Strahinčićom, Maceljskom gorom i Ravnom gorom. Samo jednom cestom spojen je s Lepoglavom i dalje s Ivancem. Ta se cesta u Bednji grana u dva pravca: jedna ide prema zapadu preko brdovitoga Jesenja, a druga prema sjeverozapadu preko brdovitoga Cvetlina u Sloveniju. Prema sjeveru i jugu nema direktnih putova.

Kako je kraj brdovit, ispresijecan samo uskim dolinama, naselja su rasuta po bregovima i brežuljcima, a sastoje se od nekoliko ponajviše drvenih kuća s gospodarskim zgradama. Narod te svoje zaseoke naziva selima, a svako selo ima ime obično po prezimenu svojih stanovnika. Tako se na pr. ti zaseoci zovu: Bistreyiči (Bistrovići), Pepijāōči (Popijači), Krūmoriči (Kramarići), Gemēilci (Gamilci), i t. d., jer u njima žive stanovnici s tim prezimenima. Više zaselaka, rasutih na dosta velikom području, čini jednu cjelinu s posebnim imenom: Viletinci, Verhyevci (Vrhovec), Benkyevci (Benkovec), Želimerja (Želimirje), Pedgyerja (Pod-

¹ U () objašnjene su bednjanske riječi ili općim kajkavskim izrazom ili štokavskim riječima, a imena napisana su onako, kako se službeno zovu i pišu. Čitave rečenice prenesene su u štokavski govor od riječi do riječi.

² Zbog nedostatka nekih znakova akut (˘) na y štampan je znakom ˘. Duljina na diftonzima ispred naglašenoga sloga označena je sa dvije crtice (na svakom vokalu napose) mjesto jedne crtice preko oba vokala. Dugi silazni akc. (˘) nalazi se samo na prvom dijelu diftonga, a na y nije uopće naznačen. Ni duljina na y nije naznačena. Prema tome, ako se u riječi nalazi y, a ta riječ nije označena akcentom, znači, da je ˘ na y.

gorje), Prabykévja (Prebukovje), Máljun (Meljan), Tròkeščun (Trakoščan), Pëyrgo (Purga), Šinkevico (Šinkovica), Gerienci (Gorenci), Esyenjok (Osonjak), Ježyëvëc (Ježovec) i Vrunejälja (Vranojelje).

Da su ti nazivi stari, vidi se iz latinske povelje od 1584. g., kojom kralj Rudolf predaje u vlasništvo grofa Jurja i Gašpara Draškovića grad Trakoščan sa svim posjedima, koji su pripadali bivšim vlasnicima toga grada (Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium 41, str. 138.). Razlika između tadašnjih i današnjih naziva samo je u tome, što se Prebukovje, Pleš i Gorenci navode u ispravi u ikavskom liku (Pribukovje, Pliš, Gorinci), a današnje Vranojelje u povelji je Ravnojelje. Vokovdol bit će današnje seoce Vòukevski (Vukovski).

I veća ili manja zemljišta imaju svoja imena, od kojih evo nekoliko: Bebīša (Bobiše), Brëzevec (Brezovec), Celīna (Cjeline), Čërni Jāōrëk (Crni Jarak), Čordök (Čardak), Čretnico (Čretnica), Dyelja (Dolje), Drienevec (Drenovec), Drōgo (Draga), Dūbrovo (Dubrava), Gërico (Gorica), Gryemoč (Gromač), Keritiša (Koritiše), Lōūkō (Luka), Lučico (Lučica), Māriča (Meriče), Meliša (Meliše), Mýžo (Muža), Nočo (Nača), Pedbrežnica (Podbrežnice), Pederiëšja (Podorešje), Pëyrgico (Purgica), Plāot (Plat), Prošnica (Prašnice), Pystika (Pustike), Rāoven (Raven), Rōkešico (Rakošica), Sevëinjok (Sevinjak), Slëivnjok (Slivnjak), Suknjžëzico (Suknježica), Šoriko (Šarika), Štekyevico (Štekovica), Tepýeliča (Topoliće), Telāčok (Telečak), Ternōc (Trnac), Terdīco (Trdica), Tëyrmek (Turmek), Trëbuž, Vëgrojo (Vograja), Zobykévja (Zabukovje), Zolōzi (Zalazi).

Prezimana su današnjih Bednjančana, kojih ima oko 8500, ova:

Bōbič (Babić), Bunëiček (Baniček), Bistrevič (Bistrović), Begāōdëj (Bogadi), Byes (Bos), Begežāolec (Bogožalec), Bësek (Bosek), Bežëiček (Božiček), Bredōr (Brodar), Brezevnjōčki (Brezovnjački), Bërlič (Brlić), Brōčke (Bračko), Briezni (Brezni), Brëiški (Briški), Buhëinjok (Buhinjak), Bëykevski (Bukovski), Bëykvic (Bukvić), Cōpek (Capek), Cehýn (Cehun), Ciglōr (Ciglar), Čāšnjoj (Češnjaj), Delimer (Delimar), Digulo (Digula), Drovīnski (Dravinski), Drietor (Dretar), Dōūbīč (Dubić), Dybevīčok (po brdu Dybyëvëc (Dubovec) (Dubovečak), Dōugi (Dugi), Dýkoric (Dukarić), Fārek (Ferek), Flëgor (Flegar), Fëyntek (Funtek), Fyrjün (Furjan), Gemëilëc (Gamilec), Gōšporič (Gašparić), Gānc (Genc), Golëinac (Galinec), Gerëyp (Gorup), Grāobor (Grabar), Grëbenski (Grobenski), Hōder (Hader), Hāčëk (Heček), Hyejsok (Hojsak), Hetīnski (Hotinski), Hečýrščok (Hočurščak), Hrūnj (Hranj), Hrýpo (Hrupa), Hrýpočki (Hrupački), Hydëinjok (Hudinjak), Hydëinčec (Hudinčec), Hëyhejo (Huhoja), Hōusnjok (Husnjak), Hōuzok (Huzak), Jādvej (Jedvaj), Jādvejč (Jedvajč), Jogëylnoj (Jagulnjak), Jogýšič (Jagušić), Jāornjok (Jarnjak), Jýg (Jug), Jurienc (Jurenc), Jurišo (Juriša), Këglevič (Keglević), Kišýr (Kišur), Kločīnski (Klačinski), Kelōčke (Kolačko), Kerenëički (Korenički), Kestūnjevec (Kostanjevac), Ketōršok (Kotaršak), Krōlj (Kralj), Krūmoric (Kramarić), Krūnjčec (Kranjčec), Krāš (Kreš), Kríž, Kýčke (Kučko), Këyhor (Kuhar), Kykielšok (Kukelšak), Kyšënič (Kušenić), Kōu-

šok (Kušak), Kyzmĩnski (Kuzminski), Lãoljek (Laljek), Ledẽinski (Ledĩnski), Lyenjok (Lonjak), Lȳkoćić (Lukaćić), Mõjcen (Majcen), Mãolčić (Malčić), Meršẽinjok (Moršĩnjak), Mãdvẽd (Medved), Mikȳlić (Mikulić), Mestĩećok (Mostećak), Mrovlẽinčić (Mravlinčić), Mȳrke (Murko), Ese-
njõčki (Osenjački), Estrẽički (Ostrički), Ežvotić (Ožvatić), Põsko (Paska),
Piẽhnjẽc (Pehneć), Petrẽinjec (Petrineć), Petriške (Petriško), Pĩntorić
(Pintarić), Plõuntić (Plantić), Plõvec (Plavec), Pedbrežnẽički (Podbre-
žnički), Pederiẽški (Podoreški), Pedsiečki (Podsečki), Pelũnẽec (Polanẽec),
Peljõk (Poljak), Pepijõc (Popijać), Prãdok (Predak), Provĩco (Pravica),
Repẽiški (Repiški), Rẽibić (Ribić), Rẽžmorić (Rožmarić), Sõjke (Sajko),
Symbyel (Sambol), Symbyẽlẽc (Sambolec), Sedlũnić (Sedlanić), Sãkẽl (Se-
kol), Sinyẽvẽc (Sinoveć), Skyek (Skok), Slõtki (Slatki), Smiljũn (Smiljan),
Smrĩečki (Smrečki), Srõko (Šraka), Storiẽk (Starek), Stẽrmečki (Strmečki),
Stũbićor (Stubićar), Sõuk (Suk), Šĩpuš, Škãc (Škeć), Špriem (Šprem), Štefõũ-
njẽc (Štefanec), Štefũnjke (Štefanko), Šumigo (Šumiga), Švãc (Šveć), Tẽyšẽk
(Tušek), Terstenjõčki (Terstenjački), Võreški (Varoški), Vãdok (Vedak),
Veljõvečki i Veljovĩečki (Veljavečki), Vidrũnjski (Vidranjski), Verbũnić
(Vrbanić), Verhyevski (Vrhovski), Vućõk (Vućak), Vućkẽvečki i Vućke-
vĩečki (Vućkovečki), Võuk-Erĩeški (Vuk-Oreški), Vugrẽinski (Vugrinski),
Võukevski (Vukovski), Zoćinjãolec (Zaćinjaleć), Zõgeršok (Zagoršak).
Zogrõjski (Zagrajski), Zbẽduljo (Zbodulja), Želĩmerski (po brdu Želimer
(Želimor) (Želimorski), Žẽimbrek (Žimbrek), Žiryẽvẽc (Žiroveć).

Isporedimo li navedena današnja prezimena s onim prezimenima na teritoriju bednjanskom, što se nalaze zapisana u Kanonskim vizitacijama od 1676 i 1677. g. i u Conscriptio honorum F4 iz 1738. g., vidjet ćemo, da među njima nema većih razlika. Po koje novo prezime moglo je nastati od nadimka, kojih ima dosta i kojima se Bednjančani obilno služe. Ima i po koji uljez iz susjednih krajeva. Kako su Bednjančani u prošlosti bili kmetovi vlasnika grada Trakošćana (od početka 15. stoljeća grofova Celjskih, zatim Vitovca, Gyulaya i grofova Draškovića) i lepoglavskih pavlina, ti bi vlasnici doveli po kojega obrtnika ili kakvoga drugog namještenika, no tome bi se došljaku brzo zametnuo trag među starosjediocima. Većih naseljavanja nije moglo biti zbog toga, što se na tom području u prošlosti nisu vodili ratovi, koji bi istrebljavali pučanstvo, a bregovito i slabo rodno tlo jedva je moglo prehranjivati starosjedioce.

Da su zaseoci smješteni po brežuljcima i bregovima, nije samo uzrok brdovitost tla, nego i to, što je sva bolja zemlja bila vlastelinsko vlasništvo do svršetka Prvoga svjetskoga rata. Kad je tada veći dio vlastelinske zemlje došao u seljačke ruke, počeli su oni graditi kuće na pristupačnijim mjestima na podnožju brda i bregova uz putove i ceste.

Gotovo svi stanovnici su seljaci. Kraj je prenapučen, pa je narod do najnovijega vremena teško živio. Mali posjedi obično nisu mogli prehranjivati svoje vlasnike, pa se narod prometao kojekako: odlazio je kao sezonski radnik u bogatije poljoprivredne krajeve, na radove u gradove, u različite niže službe, nešto u fabrike i rudnike, a bavio se i sitnim kućnim obrtom i kućarenjem.

Govor Bednjančana ide u red svakako najinteresantnijih i najkompliciranijih govora kajkavskoga narječja zbog svojih diftonga, zanimljivih glasovnih promjena, akcenta i nekih drugih osobina. Da se sve to moglo održati jamačno iz davnih vremena, uzroci su ne samo navedena zatvorenost teritorija i slabe saobraćajne veze, nego i struktura toga govora. Ona sa svojim brojnim vokalskim nijansama traži u većoj mjeri nego to biva kod drugih kajkavaca, da svaka nova riječ mora odmah dobiti bednjanski oblik i akcent. Tako su na pr. Bednjančani odmah prema svome govoru preudesili najnovije riječi u svome rječniku: evijen (avion), fošist (fašist), vȳdernik (udarnik), patolietko (petoljetka), nyermo (norma), këylok (kulak), sobotër (saboter, portizün (partizan) i dr. Malobrojni doseljenici ne samo zbog svoje osamljenosti, nego i zbog te osobine nisu mogli utjecati na govor starosjedilaca.

I konzervativnost staroga stanovništva mnogo je pridonijela, da se govor slabo mijenjao. Još prije pedesetak godina ne samo da su stariji s negodovanjem slušali onoga, koji bi se služio – vrativši se iz vojske ili kakve druge službe – štokavskim riječima i oblicima u svome govoru, nego bismo i mi djeca govorili: Jõj, kok ja bãdost, do ja mëgel pezãõbìti nõš demõči gyever, po vãč nã znu geveriti, kok sa pri nos gevëri. (Jao, kako je bedast, kad je mogao zaboraviti naš domaći govor, pa više ne zna govoriti, kako se kod nas govori).

U novije vrijeme (poslije Prvoga svjetskoga rata) sve veće odlaženje na radove i službe u druge krajeve utječe (uz školu i čitanje) na govor i izgovor mladih ljudi. Dok su se prije Bednjančani samo pred strancima služili općim kajkavskim govorom, da bi ih lakše razumjeli, danas i bez te potrebe mladi svijet tu i tamo navraća čak i na štokavski govor. No ima još jedan uzrok, zbog kojega Bednjančani pomalo zanemaruju »svýj storínski gyever«, a to je uvjerenje, da im je govor ružan. Kako je i udaljenijem kajkavcu, a kamoli ne štokavcu, potrebna pažnja i neko vrijeme, da mu se uho privikne na bednjanski izgovor, da ga može razumjeti, svi bi se oni rugali Bednjančanima i uvjerali ih, da ružno govore. Upoznavanje književnoga jezika i to rukanje uvjeralo je mnoge, da »gërde gevëra«, pa nastoje – osobito pred strancima – da »ljëpša gevëra«. To čine tako, što na mjesto svojih vokala i diftonga stavljaju štokavske vokale i služe se novijom akcentuacijom. Samo kad su u žalosti ili u srdžbi moći će stranac od njih čuti pravi njihov izgovor, jer onda ne paze na izgovor.

Valja spomenuti i to, da naši ljudi brzo i lako usvajaju pravilan izgovor i akcent ne samo drugih kajkavskih govora i književnoga jezika, nego i pravilan izgovor stranih jezika. Tome će uzrok biti po svoj prilici to, što im je zbog velikog broja različitih vokalskih glasova sluh razvijeniji i jezik gipkiji nego u ostalih kajkavaca i štokavaca.

Govor je na čitavom navedenom području uglavnom isti, samo se govor Rinkovčana – koji graniči s lepoglavskim – razlikuje u akcentu, i to samo nekih riječi. Tako oni katkada pomiču kratki akcent iza duljine i dugi silazni za jedan slog prema početku riječi mijenjajući dugi silazni

u kratki. Rinkovčani na pr. govore: kēket ('kokot'), kēkeš ('kokoš'), snēho ('snaha'), gībunjico ('gibanica'), grāban ('greben'), idam pe vēdu ('idem po vodu'), dok ostali stanovnici te riječi izgovaraju: kekyet, kekyeš, snīēhō, gībūnjico, grebān, idam pe vyedu.

Govor bednjanski nije osamljen; njegove se glavne osobine nalaze i u susjednim krajevima: u Lepoglavi, Kamenici, Cvetlinu, a osobito u Jesenju. No kako je ovoj radnji zadaća deskriptivno prikazati samo bednjanski govor, da bude od koristi za detaljno izučavanje sjeverozapadnih kajkavskih govora, nema u njoj poređivanja sa susjednim govorima. Prikazan je onako, kako danas općenito govore oni, kojih govor nije natrunjen osobinama književnoga jezika. Gdje su navedeni dubleti, znači, da se oba oblika upotrebljavaju.

FIZIOLOGIJA I TRANSKRIPCIJA NEKIH GLASOVA

Osim osnovnih vokala *a*, *e*, *i*, *o*, *u* nalaze se u bednjanskom govoru još i ovi vokali, poluvokali i diftonzi: *y* (prednjojezično zaobljeno *i* s naginjanjem na *u*), *ī*, *ie*, *ei*, *ey*, *ye*, *ao*, *au*, *ou*, *ai*, *oi*, *ui*. Kod izgovora vokala *e* treba imati na umu ovo: Kao štokavsko izgovara se ono *e*, koje u kratkim slogovima stoji mjesto staroslovenskoga *ѣ*, koje stoji na mjestu staroslov. poluvokala, a imade na sebi okcent i koje se nalazi u diftongu *ie*.

Otvoreno se izgovara etimologičko *e*, zatim *e*, koje je zamjena za staroslov. *ę*, koje dolazi na mjestu štokav. *o*, koje u *er* zamjenjuje štokav. vokalno *r* i *e* u dvoglasima *ey*, *ye*, *ei* i *eī*.

Kratak *e* glas bez jasne glasovne kvalitete dolazi u sufiksnom nenačlanom slogu na mjestu staroslov. poluvokala ili je sekundaran.¹

Artikulacija palatalnih suglasnika nije tako izrazita kao kod štokavaca, pa nema razlike između *č* i *ć* i *dž* i *đ*, a to utječe i na depalatalizaciju glasa *lj*.

Akcenta su tri: *˘* (kratki), *˘˘* (dugi silazni) i *˘˘˘* (akut, dugi uzlazni). Dugi slogovi izvan akcenta (označeni znakom *-*) nalaze se samo ispred naglašениh slogova. Kratki je akcentat iza dugoga sloga uvijek ekspiratoričan, a inače je intonacioni. Tako je na pr. razlika u izgovoru naglašena *i* u riječi *kēyrīti* ('kuriti') (izgovor je vrlo kratak i odsječen) i *sīlo* (izgovor je nešto dulji i naginje na akut).

Na diftonzima silazni se akcentat izgovara, kao da je prvi dio diftonga naglašen brzim akcentom, pa s njega sila izgovora silazi u padanju na drugi dio, koji mnogo slabije dolazi do izražaja.

¹ *Bilješka*. Kako se u ovoj radnji svaki od ova tri *e* glasa piše samo jednim znakom (*e*), čitalac neka dobro pripazi, kako će prema navedenome koji *e* glas čitati; pogotovu kad se zna, da će naš čovjek prije i lakše oprostiti strancu svaku drugu pogrešku u govoru, nego ako svaki od ova tri glasa izgovara jednako (kao štokavsko *e*).

Duljina nije jednolična, nego imade obilježje silaznosti i kod vokala i kod diftonga. To se osobito razabira kod diftonga. Kad bismo htjeli jakost sile, kojom se izgovaraju pojedini vokali na pr. u glāōvō (glava) predočiti brojevima, tad bi ti brojevi bili: 2, 1, 3 (glaovo).

Kvaliteta vokala dosta je ovisna o kvantiteti i akcentu. Jasni su samo dugi vokali pred akcentom i vokali s akcentom. Što je dalje kratak vokal od akcenta, nejasniji je i manje važan u izgovoru riječi. Tako je na pr. u riječi rospēznāōvōti (raspoznavati) o u slogu *ros* tako nejasno, da bi onaj, tko ne poznaje taj govor, bio u neprilici ne znajući, hoće li ga napisati s *o*, *e* ili *a*. Drugi slog *pe* već je jasniji, diftong *ao* posve je jasan, a glavna izgovorna snaga nalazi se na akcentiranom slogu *vo*. Krajnji slog *ti* dosta je jasan, ali manje od *vo*.

Praslavenski akcent sačuvan je u mnogo više riječi nego je on sačuvan u općem kajkavskom narječju, pa se tako naš akcentat u vrlo mnogo slučajeva podudara s akcentom čakavskoga dijalekta i ruskoga jezika. Ovdje ću za to navest isamo nekoliko potvrda, jer će se čitalac iz daljih akcentovanih riječi moći uvjeriti o tome: roūkō (ruka), sāstrō (sestra), zēmō (zima), brāōdō (brada), lipo (lipa), istinjo (istina), šēirēk (širok), heđiti (hoditi), nejšiti (nositi), dēloti (djelati), videti (vidjeti) i t. d.

Riječi se pišu zbog lakšega razumijevanja onako, kako se pišu u književnom jeziku bez obzira na zvučni i bezzvučni izgovor. Zakon asimilacije zvučnih i bezzvučnih suglasnika u punoj je snazi.

I konsonant *h* redovno se piše, iako se na kraju riječi ili uopće ne izgovara ili se izgovara samo dahom. U sredini i na početku riječi izgovor mu je grlen. Ne čuje se samo u prezentu glagola štēti (htjeti). Tako se govori: grō (grah), ali gen. sing. grōho, pestý (pastuh), ali pestēyhō, lepý (lopuh), ali lepēyhō, tye sym čýl ed stāori ljydi (to sam čuo od starih ljudi), ēčam (hoću) — ēčaš — —.

Glas *d* izgovara se kao ruski i češki palatalizirani kons. *d*. Nema razlike u izgovoru između nj i palataliziranog *n*. Gdje treba nj i lj izgovarati odjelito (*n*-j i *l*-j), označeno je crticom.

GLASOVI

1. Vokal *a*. Taj se vokal zamjenjuje u bednjanskom govoru vokalima *o* i *u* i diftonzima *ao* i *au*. Diftonzi dolaze samo onda, kad se nalaze pod silaznim akcentom ili pod duljinom. Ako riječ s kojim od navedenih diftonga promjenom oblika dobije uzlazni akcent na samom diftongu ili iza njega, prelaze diftonzi u čiste vokale *o* i *u*, t. j. pretegne drugi dio diftonga. To isto biva i onda, kad se silazni akcent na diftongu zamijeni brzim i kad bilo s kojega razloga nestane duljine na diftongu. Primjeri: a) brōt, mōti, silo, lōjoti, zvōti, rībo, šōko, Mōrijo, klōdo; b) slūmo (slama), mūle (malo), jūmo (jama), jāsum (jesam), kūmen, sūme (samo),

gnüti, brünja (berba), rüma (rame), vrüno (vrana), Ödum (Adam), pītunja (pitanje), purün (puran), Tulijün (Talijan); c) tāot, ali gen. pl. tōtev i totýev, glāod, ali pridjev glodýevni, mâost, ali pridjev mōsni, plāōtnē, ali pridjev plotnāni, jāōčiti, ali prez. jōčim, pekāōzāti, prez. pekōžam (pokažem), dāōviti, prez. dōvim, hlāōpēti, prez. hlōpim, stāori, ali stōr, mlāod, ali mlōdi, jāōrēm (jaram), ali l. sg. jōrme, mrāov, ali mrovlēinjok (mravinjak), nāōglē, ali nōgli, glāos, ali glōsne (glasno), grāod, ali l. sg. grōdu. d) stāun, ali l. sg. stūne, strāun (strana), ali g. pl. strūn, slāun, ali slūno-slūne (slana, slano), sāmūec (samac), ali g. pl. sūmcevc, māuli, ali mūle (malo), srāum, ali srūmni-srūmno-srūmne, trāum (greda na stropu), ali l. sg. trūme, znāum, ali inf. znūti, imāunja (imanje).

Bilješka. Samo o dolazi iza nepčanih suglasnika, gdje u štokav. narječju stoji *a*: klāčōti (klečati), krēičōti (kričati), biēžōti (bježati), mōūčōti (mučati), ležōti (ležati), bejōti sa (bojati se), jōsla (jasle).

Štokavska riječca naj izgovara se nyj: nyjvāči (najveći).

2. Vokal e. Taj glas prelazi u *a*, ako je naglašen ili ako je dug. Ako u promjeni oblika izgubi akcent ili duljinu, vraća se u vrlo otvoreno *e*. Primjeri: žānō (žena), ali g. sing. ženā, plāsti, čālē (čelo), bādrē (bedro). šāst, dāsat (deset), nābe (nebo), rešātē (rešeto), prāsti, tāco (teca-tetka), māljo (melja-brašno), rāp, zālja (zelje), pāč, ali instr. sing. pečū, kmāt.

U prezentskim nastavcima nalazi se *a* na mjestu štokav. *e* bez obzira na akcent: mēram -aš (mogu), ēčam (hoću), sēhnam -aš (sahnem), kypýjam -aš (kupujem), čēyjam -aš (čujem), mātām -āš (metem), pāčām -āš (pečem).

U glagola čōkoti (čekati) ne zamjenjuje se *e* glasom *o*, nego je prvobitno bilo čakati, a iz toga se onda razvilo čokoti. To se razabira iz prezenta, koji glasi čāokom.

3. Vokal i. Pod duljinom *i* pod silaznim akcentom prelazi taj vokal u *ei*, a inače ostaje nepromijenjen: pīti, prez. pēijām, ptc, akt. pēil-pīlo-pēile, pile (piće), vēinē, ali vīnski, žēivēt (život), ali l. sg. živýetu, priliko (prilika), ēiglō, ali g. pl. igīel, mēitē (mito), ali n. pl. mīto, klodēivēc (kladivac, čekić), ali g. pl. klodivcevc, hrēipōti (hripati), ali hrīpo, hrīpunja (hripanje), čēislē (číslo), ali n. pl. číslo, Ēivūn (Ivan), ali g. sg. Ivūno, bīk, ali g. sg. beikō, vēisēk (visok), ali visýeki, rēitōti (ritati), ali prez. ričam, kriviti, ali krēivēc, pēitōti, ali pītunja (pitanje), dihoti (dihati), gēibōti (gibati).

Pred konsonantom *r* prelazi *i* u *ie* u riječima: vydier (vodijer), kesier (kosijer), popier (papir), vincilier, kvortier (kvartir), krumpier, tunjier (tanjir), duplier, tolier (talir), eficier (oficir), kyrier (kurir), fiermo (firma), bierso (birsra). Starci govore postier, a mladi ljudi postir (pastir). I u riječi gyrielj (ovratnik) nalazi se *ie* mjesto *i*.

Mjesto *i* nalazi se *e* u riječi lesīco (lisica) i u riječima, koje su od nje izvedene: lesičiti sa (ulagivati se), lesēiči (lisičji).

4. Vokal o. U bednjanskom govoru nema primarnoga vokala *o*. Mjesto njega stoji u dugim slogovima *ye*, a u kratkim otvoreno *e* ili (rjede) *y*. Primjeri: dyem, (dom), ēvco, (ovca), nyes, kyētēl (kotao) kemyero (ko-

mora), gyel (gýeli), (gol), yēbrōz (obraz), ali g. sg. ebrōzo, yērēh (orah), ali g. sg. erēho, yēsō (osa), g. sg. esā, yētrēv (otrov), g. sg. etrēvo, myest, kyest, vyljo (volja), stylēc (stolac), siryeto (sirota), plyet, ryēsō (rosa), g. sg. resā, ryēzgō (rozga), vyez, gyerō (gora) g. sing. gerā, gēytēv (gotov), yēcēt (ocat), myēzēl (čir), spedyebo (sličnost), ali spedēben (sličan), bēsti, prez. byēdām, yēbrēk (obrok), teplyeto (toplota), gedevnye (godovno), ēleve (olovo), eblāok (oblak), eltōr (oltar), ēster (oštar), ali yēstri -o -e, kekedāōkōti (kokodakati), fērtuf (kecelja), nāōpēj (napoj), nēž (nož), ali g. sg. nyēžō, kēle, ali n. pl. kýelo (kola), kerite (korito), n. pl. kýerito, kýlike (koliko), týliki (toliki), pyndielek (ponedjeljak), štyvōti (štovati), kypyvōti (kupovati), smilyvōti sa (smilovati se), stonyvōti (stanovati), deryvōti (darovati), zimyvōti (zimovati), kýfer (kofer).

U 1. l. pl. prezenta završetak je -ma (mjesto štokav. -mo), i to jamačno prema 2. l. pl. prezenta, gdje je završetak -ta; na pr. čāšama (češemo), dīeluma (djelamo), kesēmā (kosimo), berāmā (beremo), spemīnuma sa (od spemēnōti sa (razgovarati se), večārjoma (večeramo), trāsāma (tremo).

U riječi ekyelu (okolo) nalazi se u mjesto štokav. o.

5. Vokal u. Taj vokal prelazi u y, ako nije naglašen i ako je pod kratkim ili uzlaznim akcentom, ili u ey, ako je pod duljinom ili pod silaznim akcentom. Primjeri: mýho (muha), ali g. pl. mēyh, dēyšō (duša), hēyd, ali hýdi, sēvh, ali sýhi, lýč, byđiti, vēyjec (ujak), bēykvo (bukva), ali bykýevja (bukovlje), nýđiti, prez. nēyđim, sēyknē (sukno), slēygō (sluga), g. pl. slýg, vēyždō (uzda), g. pl. výzd, hrēyško (kruška), pljēynuti, ali ptc. pf. pljýnyl-pljēynulo-pljýnyle, plýžiti, prez. plēyžim, trēyđēn-trýdno-trýdne, vēyrēk (urok), mystōč (mustač-brk), mēykōti (mukati), prez. mýčam, jýtre (jutro), jēyhō (juha), jēynjēc (junac), gnjēys (gad), ali gnjýsni, mýlj, žýlj, sýlj (miraz), gýnj, mehýr, kýhoti (kuhati), prez. kēyhom, šēymēti (šumjeti), prez. šymīm, cēyrēti (curiti, padati kiša), prez. cyrīm, sēykōti (sukati), mēysōti (musati, prljati), zomýsynec (prljavac).

U nekim tuđim riječima ostaje u nepromijenjeno: bīškup, ružmorīn', lutrijo (lutrija).

Mjesto u na početku riječi nalazi se v. Primjeri: vbīti (ubiti), vgošīti (ugasiti), vgeđīti (ugoditi), vlevīti (uloviti), vmrīeti (umrijeti), vtepīti sa (utopiti se), vsēhnuti (usahnuti), vnýk (unuk), vrāči (ureći).

6. Refleks staroslovenskim poluvokalima. Najobičnija je zamjena za staroslovenske poluvokale e u kratkim slogovima, a ie u dugim slogovima.

Bilješka. Što se u dugim slovima nalazi mjesto poluvokala ie, to dolazi odatle, što je ono e, koje zamjenjuje poluvokal, pošlo istim putem, kojim i ē, što stoji prema staroslov. ѣ, a ѣ zamjenjuje kod nas ie.

Primjeri: piēsēk (pēsъkъ), g. sg. piēsēkō, sēnj (sъnъ), g. sg. snō, pēs (pēsъ), rāōžčēj (ražъnъ), yēcēt (ocъtъ), tēgdo (tъgda), prōveden (pravъdъnъ), miēglō (mъgla), ali g. sg. meglā, snīehō (snъha), ali g. sg. snehā, jāozvec (jazavac), stičklē (stъklo), diēsēkō (dъska), ali g. sg. deskā, diēn

(дѣнѣ), notičšā (natašte) prema tѣstѣ, pѣkel (pѣklѣ). ali l. sg. pieklu, pīenj (pīnjѣ), stѣzo (stѣza), tѣnjek (tѣnjѣkѣ), kyētēl (kotѣlѣ), jāōrēm (jārbmѣ), vēš (vѣsbѣ), zīeli (zao, starosl. zѣlѣ) u frazi zīelo lieto (zle godine).

Katkada dolazi mjesto poluvokala glas *y*, i to ponajviše u riječima, koje se počinju s konsonantom *v*, a naglašene su kratkim ili uzlaznim akcentom. Pod silaznim akcentom i duljinom prelazi *y* u *ey*. Primjeri: vŷn (van), vŷnje (vani), vŷnješnji (vanjski), zvŷnjski (najmljeni radnik) vŷleča (proljeće), ali g. pl. vēyleč, vŷgednik (ugodnik), vēyš (uš).

Ti se glasovi čuju i kod prijedloga *v* (starosl. vѣ), kad je on proklitika ispred zamjenica: vŷ menje (u meni), vŷ tebe (u tebe), vŷ njem (u njemu), vŷ njego (u njega), vŷ sebe (u sebi), vēy ma (u mene), vēy ta (u tebe), vēy sa (u sebe), vēy nju (u nju).

A dolazi mjesto poluvokala u riječima: stāblē (stāblo) i stāgnē (stāgno).

I kosi padeži lične zamjenice za 1. lice (dativ, lokativ i instrumental) imaju *a* na mjestu starosl. poluvokala, ali to će biti u dativu i lokativu po analogiji gen. sg. i po analogiji istih padeža lične zamjenice za 2. lice, gdje prema *e* dolazi pravilno u bednjanskom govoru *a*, a iz tih padeža prešlo je onda *a* u instrumental singulara.

U gdje kojih riječi imamo diftong *ao* mjesto starosl. poluvokala (prema štok. *a*). I taj se diftong vlada isto tako, kao i onaj, koji stoji mjesto *a*: tāost (tāstѣ), lāov (lāvѣ), ali g. pl. lōvev, lāož (lāžѣ), ali lo-gōti (lōgati), svāost (svŷstѣ), čāost (čŷstѣ), ali instr. sg. čōšču.

Nikakve zamjene za starosl. ѣ i њ nema u riječima tmō (tĕma), nĭgder (nĭkĕdeže), nĭgdor (nĭkĕdaže) i često kod prijedloga *v*: včāre (včĕra), vzmĕžen (vĕmožĕnѣ), vzāiti (vĕzĕti) (pored običnijega zāiti).

7. Sekundarno *e*. Poznato je, da se u štokavskom narječju radi lakšega izgovora nekih konsonantskih grupa umeće nepostojano sekundarno *a* i tamo, gdje u starosl. jeziku nije bilo poluglasa. Neki od tih suglasničkih skupova nijesu Bednjančanima teški za izgovor, pa dosta često između dva suglasnika na kraju riječi ne umeću ništa; na pr. lūnc (lanac), myesk (mozak), vyesk (vosak), dryezd (drozak), blĕisk (blijesak), zvĕisk (zvižduk), pĕisk (pisak), pōsterk (pastorak), zvĕezd, g. pl. od zvĕzdzō (zvijezda), yevc (ovaca), pĕyšĕk, g. pl. od pŷško (puška), myelb, g. pl. od mĕlbo (molba), rŷezg, g. pl. od ryĕzgō (rozga), taštumānt (testamenat), fundamānt (fundamenat), kĭnč (nakit), rūnc (ramenica na ženskoj košulji).

No u većini riječi nalazi se sekundarni glas *e* između dva posljednja konsonanta u riječi, pa se on vlada posve tako kao i glas *e*, koji stoji na mjestu poluvokala; na pr. jŷĕgĕnj (oganj), ĕjšem (osam), sādĕm (sedam), mĕisel (misao), mōūdĕr (mudar), vēter (vjetar), nāōrĕv (narav), dĕber (dobar), gŷsek, g. pl. od gŷsko (guska), desĕk, g. pl. od dĕškō (daska), seštĕr, g. pl. od sāstrō (sestra), rōučĕk, g. pl. od rŷčko (ručka).

Bilješka. Konsonantski skup *rl* ne podnosi bed. govor na kraju riječi, pa se *l* odbacuje; na pr. žĕr part. perf. od žrĕti (žderati), rozdĕr (razderao), tĕr (tro), fmĕr (umro), pedĕr, part. perf. od pedrĕti (poderati i srušiti), zopĕr, part. perf. od zoprĕti (zatvoriti).

8. Refleks glasu **ĥ**. Tamo, gdje se starosl. **ĥ** razvilo u južnom štokav. narječju u *ije* ili dugo *je*, stoji kod nas *ie*, a gdje se kod štokavaca nalazi kratko *je*, *e* ili *i* mjesto **ĥ**, tamo je kod nas *e*. Primjeri: snieg, rieč, tiele ('tijelo'), gnīēzdē ('gnijezdo'), sviēt, vĕro ('vjera'), mĕro ('mjera'), ali gen. pl. mīer, mĕste, ali g. pl. mīest ('mjesta'), nedĕljo ('nedjelja'), ali g. pl. nedielj, zopeviēdōti ('zapovijedati'), brīeg, žlieb, driem, devār ('djever'), grĕjoti ('grijati'), sĕjoti ('sijati'), smejōti sa ('smijati se'), mehŭr ('mjehur'), sekĭro ('sje-kira'), sĕma ('sjeme'), stiēnō ('stijena'), triēškō ('treska, iver'), storešĕinō ('sta-rješina'), priētiti, pelĕne ('poljeno'), imĕti ('imati'), imĕtĕk ('imutak'), pevĕsme ('povjesmo'), sedĕti ('sjediti'), strĕho ('streha'), svĕklest ('svjetlost'), povĕdōti ('pripovijedati'), vĕdeti ('znati'), striĕljōti ('strijeljati'), pĕno ('pjena'), siene ('sijeno'), kŭdeljo ('kudjelja'), ljĕte ('ljet'), zelenĕti ('zelenjeti'), kliet, zomĕrjōti ('zamjerati').

Pored dĕcec ('dječačić') govori se kod nas i dĕček.

Na mjestu etimologiĕkoga *e* razvilo se sekundarno **ĥ**, pa je onda prešlo u *ie* u rijeĕima zlumĕnja ('znamenje') i kumĕnja ('kamenje').

Vokal **ĥ** reflektira se s *a* u imenica njadro ('njedra') i vĕverico ('vje-verica').

Što se kod nas govori sĕsti ('sjesti'), tu je *a* prodrlo u infinitiv iz prezaenta, gdje je po zakonu.

Pored sviēdĕk ('svjedok') govori se i svyēdĕk, ali g. sg. samo svedĕko.

9. Zamjena nazalima *ę* i *ǫ*. a) Nazal *ę* zamjenjuje se kod nas redovno vokalima *e* i *a*. *E* dolazi u kratkim nenaglašenim slogovima, a u ostalim sluĕajevima (pod naglaskom i duljinom) dolazi *a*. Iza toga *a* ĕuje se kod nekih rijeĕi i glas, ali ne redovno, jer ga isti ĕovjek u istoj rijeĕi jedamput izgovara, a drugi put ga izostavlja.

Od toga pravila izuzimaju se imenice sred. roda s osnovama na *-n* i *-t*, gdje uvijek dolazi *a* bez obzira na akcent i kvantitetu. Primjeri: pŭmet ('pamet'), ledino ('ledina'), pesniĕo ('pesnica'), mĕsec, desetino ('desetina'), jĕostreb ('jastreb'), zōjec ('zec'), mĕse ('meso'), ali mesnĕoti, glĕjdĕti ('gledati'), prez. gledĭm, rĕd, jĕjzĭk ('jezik'), ali jezĕiĕni, svĕjtĕk ('svetak'), ali svetĕiĕni, žĕjō ('ĕeĕa'), pĕt; pĕjtĕk ('petak'), prijĕiti ('primiti'), zoĕjiti ('poĕeti'), sĕknŭti sa ('useknuti se'), nobrĕknŭti ('oteĕi'), sĕzoti ('dosezati'), jĕzō ('jeza'), lĕcoti ('plašiti'), trĕsti ('trĕjsti'), vĕzōti ('vezati'), jĕtro ('jetra'), rĕp, zĕpsti, zĕtvo ('ĕetva'), žĕiti, prez. žĕnjam, težōk ('težĕk'), dĕteljo ('djetelina'), jĕĕmĕn ('jeĕam'), ima ('ime'), vrĕma, brĕma, sĕma, plĕmĕ ('pleme'), tĕlĕ ('tele'), žrĕba ('ĕdrijebe'). Izuzetak je plovĕn ('plamen').

I u padežnim nastavcima zamjenjuje se *ę* samo s *a*: dĕyša ('duše'), mōuža ('mužev'), erĕōĕĕ ('oraĕe').

An mjesto *ę* stoji u onomatopoetskim rijeĕima brĕnĕōti ('breĕati') i zvĕnĕōti ('zveĕati').

b) Mjesto *ǫ* nalazi se u našem govoru u dugim slogovima pred akcentom i u slogovima sa silaznim akcentom diftong *ou*, a inaĕe *u*; na pr. blōŭditi, ali prez. blŭdim, pŭt, ali g. sg. pōŭtō, gelōub ('golub'), gŭbo ('guba'), gŭsenico ('gusjenica'), klŭpke ('klupko'), kŭdeljo ('kudjelja'), kōŭpōti

(kupati), lōučiti, ali prez. lūčim, mōūdēr, ali mūdri, prōūglē (pruglo, zamka), mōuž, prōut, sōūsēd, ali g. sg. susēda, pesōudo (posuda), žālūd (želud), mēinuti (minuti), mūčiti, mōūtīti (1. mutiti 2. zabavljati čime dijete, da ne plače), pōuknuti, kupīno (kupina), sōuk, sōūdīti, ali prez. sūdīm, subēto (subota), sāgnūti (segnuti), lōūkōti (viriti).

Bilješka. Što se u riječima myđiti (stsl. mōditi), part. pf. mēyđil-myđilo-mēyđile, nŷđiti (stsl. nōditi), prez. nēyđīm, gnjŷšiti (stsl. gnōsiti) (gaditi), gnjŷsni (gadan) zamjenjuje *q* s *y* i *ey*, može se protumačiti time, što je već u staroslav. jeziku uz *q* dolazilo *u* u tim riječima, a spomenuto je, da se tim dvjema glasovima zamjenjuje kod nas *u*.

10. Sonanti *ɾ* i *ʃ*. U našem govoru nema primarnoga *ɾ* ni *ʃ*.

a) Mjesto *r* dolazi kod nas *er*: čērŷ, sērŷ, tērŷ, pērŷt, gērŷm, stērŷn, skērŷbēti, sērŷkōti (srkati), kērŷčiti, kērŷčmō i kērŷčmo, šmērŷdēti, bērŷv (brvno), gērŷmēti, kērŷpoti (krpati), kērŷt, kērŷv, tērŷbŷh (trbuh), sērŷce, četērŷti (četvrti), zērŷne (zrno), kērŷznē (krzno), kērŷho (krhotina), deržōle (držalo).

Srābren (srebrn) i drevān (drven) u određenom obliku glase srāberni i dervāni.

Pored tērŷti govori se i trīeti, a pored bērŷze (brzo) govori se i bŷrze.

Prema staroslov. drēvo govori se drīeve u značenju: drvo koje raste i drvo za građu; plural drīevo i drīevja. Riječ dērŷvē znači drvo za vatru.

Prema crkva i crkveni imamo mi cīrkvo i cirkvāni.

b) Refleks starome sonantu *ʃ* kod nas je u dugim nenaglašenim slogovima i u slogovima sa silaznim akcentom *ou*, a inače *u*: mōūčōti (mučati), ali mūčunja, dōug, ali dužŷnik, vōuk, ali g. pl. vukŷev, vōūnō (vuna), pūn, ali pōuni, sōunce (sunce), ali sunčāni, sōuzō, ali g. pl. sūz, pōuk (puk), bōūhō (buha), ali g. pl. būh, žōuč, Hōum (ime mjesta), pūž, stūp, ali g. sing. stōūpō, tōust, ali tūsti, žōūnō (žuma), žōut, ali žūti, jōbuko (jabuka), kōūnām (kunem), dužēinō (dužina).

Prema staroslov. klŷbasa govori se kod nas klebosīco.

11. Kontrakcija. Māhem (odmah) govori se mām (i kmām). Oblik jyēkōti (plakati) nastao je prema već kontrahiranom obliku jokati, a ovaj opet prema jaukati. Tako se isto može protumačiti present od pŷeiti (poći), koji glasi pām – pāš – pā – pāma – pāta – pāju, t. j. ti su oblici nastali prema već kontrahiranom obliku pem. Govori se samo gespō (gospoda) i pāos (pojas).

12. Nestajanje vokala. a) Vokal se *a* u našem govoru rijetko gubi: Meriko (Amerika), rāšt (zatvor, kaznionica), vydrīti (udariti).

b) Vokal *i* otpada uvijek kod prijedloga *iz*, kad je složen s glagolom, pa bude od *iz* pred bezvučnim konsonantom *s*, a inače *z*: zgevāōrjōti (izgovarati), zgyever (izgovor), stesōti (istesati), spresīti (isprositi), skvāōrīti (iskvariti), zgybīti (izgubiti), zgerēti (izgorjeti), zvīrotj (izvirati), zvēir (izvor), zrōsti (izrasti), zrāčī (izreći), zŷŷīti (izuti), zmenjīti (izmijeniti), zerōti (izorati), zbrīsoti (izbrisati), zdūpsti (izdupsti), spevīēdōti (isповijedati).

Nikad ne dolazi *i* u prez. glagola imēti ('imati'), kad je zanijakn: nēmum – nēmuš – nēmu – nēmuma – nēmuta – nēmuju.

Katkada ispada *i* u 2. l. imperativa, pa se prema dēržita ('držite'), vāžita ('vežite'), rāčita ('recite') govori dēršta, vāšta, rāčta, pōsta ('pazite').

c) Mnogo češće nestaje vokala *o* (ili bolje reći njegova zamjena *e*). Tako taj vokal otpada kod pokaznih zamjenica evie ('ovaj') i enie ('onaj'), kad pred njima stoji prijedlog; na pr. ed nīe dýeb ('od onih doba'), ed nēgo čōso ('od onoga časa'), vŷ ve vriema ('u ovo vrijeme'), vŷ nem sālē ('u onom selu'), nō ne zāmlē ('na onoj zemlji'), zō ne ('za ono'), prī nem ('pri onom'). Još se *o* gubi u prezentu glagola mēči ('moći'), kad je zanijekan: nā mram, nā mraš ..., pa zatim u riječima vērvati ('vjerovati'), kōk ('kako'), tok ('tako'), nīkok ('nikako'), kŷm ('kamo'), tum ('tamo'), prōv ('pravo'), ēnuk ('onako'), bervīco ('borovica').

d) *U* se gubi kod prijedloga uz, kad je složen s glagolom: zdehnŷti ('uzdahnuti'), zdōti sa ('uzdati se'), zderžōāvōti ('uzdržavati'), zēmōti ('uzimati'), zvēisīti ('uzvisiti'), zderhtōti ('uzdrhtati'), zmeknŷti ('uzmaknuti').

Bez *u* govori se glagol rozmēti ('razumjeti'), prez. rōzmmam-aš ..., a za imenicu uzrok imamo dva oblika: zrēk i vzrēk.

e) Staroslov. prijedlozi vŷ i vŷ nemaju često nikakve zamjene: devīco ('udovica'), dyēvēc ('udovac'), zājti ('uzeti'), nŷtre ('unutra, na pitanje gdje'), sēgdo ('svagda'), sŷd ('svuda'), sāoki ('svaki'), skērsnŷti ('uskrsnuti'), tērēk ('utorak').

f) U gdje kojim riječima i oblicima otpao je ili ispao čitav slog; Tako se na pr. 2. l. prez. sg. pored vēīdiš govori vēiš ('vidiš'), 2. l. prez. pl. vēīdīta i vēīta, pored nājdam ('ne idem') – nājdaš – nājda – govori se nām – nāš – nā – pored hēdi ('hodi'), hēdīte ('hodite') govori se hēj, hējta, a pored videl govori se i vīel. Člēk ('dječak') postalo je od člēvek ('čovjek') (cf. poljski człek). Štokavsko ništa glasi kod nas nič, a jedan glasi jän.

13. Proteza. Osobina je kajkavskoga narječja, da rado ispred vokala, kad se njime počinje riječ, stavlja *v* ili *j*. U bednjanskom govoru stavlja se *v* ponajčešće ispred onih riječi, koje su se u staroslov. jeziku počinjale s *o* ili *u*, a *j* ispred riječi, koje su se počinjale s *o* ili *a*. Primjeri: vŷgljen ('ugljen'), vōuzel ('uzao'), vōūžē ('uže'), vēyhe ('uho'), vyčīti ('učiti'), vŷhoti ('njušiti'), vēyrēk ('urok'), vŷzek ('uzak'), Vugrēinski (prezime, jamačno prema starosl. Qngriчъ), vēyš ('uš'), vyšēivec ('ušljivac'), vēyzdō i vōūzdō ('uzda'), Vēyzēm ('Uskrs'), vŷsnico ('usnica'), vŷtrebo ('utroba'), jyēgēnj ('oganj'), jegnjīša ('ognjište'), jyeke ('oko'), Jōuno, ('Ana'), Joguštīn ('Augustin'), jŷjūngel ('anđeo'), Jundrōš ('Andrija'), Jentyen ('Antun'), jumbrēlo ('ambrela').

Protetičko *h* nalazi se u riječima: hērž ('raž'), hērjō ('rđa'), hērđōti ('rdati'), hēržōti ('rzati').

I strana riječ hīntereš ('kamati') govori se s *h* na početku.

Udvostručene su riječi jāja ('jest') i kōjkōj ('koješta').

14. Labijali. *P* ne ispada ispred *n* kao katkada u štokav. narječju: kōpnuti, šōpnuti, šēīpnūti ...

Grupa *mn* prelazi u *fn* u riječi *fn*yegi (mnogi) i u riječima, koje su od nje izvedene.

K je zamjena za *p* u riječi kljyčo (pluća).

N mjesto *m* govori stariji svijet u sādendesāt (sedamdeset) i čīsendesāt (osamdeset).

V mjesto *m* nalazi se u riječi plovīen (plamen).

Lj mjesto *v* imamo u riječi čerljān (crven).

Štokavske riječi pauk i paučina glase kod nas pāumuk i pōmučino.

Kad se nađe prijedlog *v* ispred riječi, koja se počinje konsonantom *v* ili *f*, tada se taj prijedlog ili ne izgovara ili mu se dodaje *y*, na pr. dŷkni vyedu (skoči u vodu) i dŷkni vy vyedu, u vino – vēīnē i vy vēīnē, u velikom – vālikem i vy vālikem, u finom – filnem i vy filnem, vāčer i vy vāčer, fobrīku i vy fobrīku.

N ispred *b* i *p* može se promijeniti u *m*, ali se ne mora; govori se jānpūt i jāmpūt (jedamput), mīenbo i mīembo (mjemba).

F imamo na mjestu štokav. *k* (starosl. *g*) u riječi nyefet (nokat).

Prema starosl. prŷvati govori se kod nas vēypoti sa, vēypunja (ufanje).

Mjesto *p* imaju Bednjančani *f* u riječima fčālō (pčela) i ftīco (ptica) i u svim riječjima, koje su od njih izvedene. Pored fčālō govori se i čmālō, čmelēinjok (pčelinjak) i čmālēc (roj).

Na mjestu štokav. *hv* kod nas je *f*: fāōliti (hvaliti), fāōlō (hvala), fāot (hvat).

U našem govoru nema *v*: 1) U glasovnom skupu *vl*; na pr. lāos (vlas), lāot (vlat), lāōdōti (vladati), slāōčiti (svlačiti), slāok (biljka svlak), lāōknē (vlakno), ali se govori vlāōčiti (vlačiti), vlodōr (vladar). 2) U skupu *tvr*: četērtēk (četvrtak), četērti, tērd, tērdīti. 3) U skupu *svr*: srōko (svrāka), sērbēti (svrbjeti), srāob (svrab), srobljēivec (svrabljivac). 4) U riječima trūnjik (travnik), brēsko (breskva), krōljestve (kraljevstvo), skērčiti (skvrčiti), sāoki (svaki) i u svim oblicima zamjenice vēs (sav) (osim n. sg. muš. roda).

15. Dentali. *L* se nalazi mjesto *d* u riječi Vorēžlin (Varaždin).

Č mjesto štokav. *t* stoji u riječi čriēsňjo (trešnja).

K mjesto *d* dolazi u adverbima evyek (ovuda), enyek (onuda), kyek (kuda), tyek (tuda), no govori se i evūd, enūd, kūd i tūd.

G mjesto *d* imamo u gnjēs (danas) i gnjēšni (današnji).

Pored prōut govori se i prōug (prut).

K mjesto *t* imamo u kmico (tama) i kmeēični (tamni).

Skupovi *dl* i *tl* prelaze u *gl* i *kl*; na pr. glīētvē (dlijeto), glōko (dlaka) (no govori se i dlōko), māklō (metla), vīkle (i vītle) (vitlo), svēklest (svjetlost), klāōkō (i tlāōkō) (tlaka), klōčiti sa (u frazi mūčiti sa i klōčiti (mūčiti se i patiti)), nōkle (na tlima), nōklu (na tle), pēkle (poslije), kēikljo (njem. Kittel), pekljōti (njem. betteln), pekljōr (njem. Bettler).

Nema kons. *d* u riječima *pyelnä* ('podne'), *děž* ('dažd'), *noprie* ('naprijed'), *mežđuni* ('moždani').

Glasovna grupa *ždr* dolazi kod nas bez sekundarnoga *d*; na pr. *žrĕba* ('ždrijebe'), *žrebĭco* ('ždrebica'), *ežriĕbiti sa* ('oždrijebiti se'), *žrĕb* ('ždrijeb'), *žriĕlĕ* ('ždrijelo'), *žrĕti* ('žderati'), prez. *žārām*.

16. **Guturali.** Guturali ne prelaze kod nas u sibilante ispred *i*; na pr.: *vnūki* ('unuci'), *vrāogi* ('vrazi'), *dĕyhi* ('dusi').

Kj, gj, hj prelaze u *č, ž, š*: *jāoĭi* ('jaĭi'), *drāoži* ('draži'), *glĕyši* ('gluši').

Štokav. imenica *kĕi* govori se u nas i *ĕi*, a pored *fĕinjĭti* ('učiniti') čuje se i *šĕinjĭti*.

K se zamjenjuje s *h* u riječi *hrĕyško* ('kruška'), a obrnuto je u riječi *sĭremōk* ('siromah').

17. **Likvide.** Već se iz dosad navedenih primjera vidi, da *l* ostaje na kraju sloga nepromijenjeno.

L mjesto *n* nalazi se u riječima *zlumĕnja* ('znamenje'), *zlumenuvōti* ('znamenovati'), *vyziĕmlice* ('uskrсни krijes'), a prema *vāōpnĕ* ('vapno') govori se *vōpelnica* ('kreĕana').

Prije se više govorilo, a danas se rijetko čuje, i to samo od staraca, *Bĕdljo* ('Bednja'), *Bedljūnĕun* ('Bednjanĕan'), *bedljūĭnski* ('bednjanski'), *pyemljo* ('pomnja'), *pyemljati* ('pomnjati, pamtiti'), *sōūmljō* ('sumnja'), *sumljōti* ('sumnjati').

Kod imenica, koje su postale od imeniĕkih i pridjevnih osnova sa sufixom *-ja* (štokav. je) ne slijeva se krajnje *l* n iz osnove s *j* u *lj* i *nj*, nego se izgovaraju odjelito (*l-j, n-j*): *zāl-ja* ('zelje'), *vesāl-ja* ('veselje'), *kĕyl-ja* ('kolje'), *Dyel-ja* ('Dolje ime zemljištu'), *Sekĕyl-ja* ('Sekolje, ime brdu'), *tĕrn-ja* ('trnje'), *zĕrn-ja* ('zrnje') i t. d.

Sekundarno ili epentetiĕko *l* u skupu labija *l + j* javlja se u govoru mladih ljudi, dok starci govore i bez *l*. *Lj* obiĕnije dolazi kod glagola, a samo *j* kod imenica i pridjeva. Tako se pored *zĭbljam* ('zibljem') *kāopljam* ('kapljem'), *zĕbljam* ('zobljem') govori (starci) *zĭbjam*, *kāopjam*, *zĕbjam*, a podjednako se govori *snĕepja* i *snĕeplja* ('snoplje'), *grĕbjja* i *grĕbjlja* ('grobje'), *zdrāovja* i *zdrāovlja* ('zdravlje'), *gĕrmja* i *gĕrmlja* ('grmlje'), *hejĕevja* i *hejĕevlja* ('borova šuma'), *divjōk* i *divljōk* ('divljak'), *divjōĕo* i *divljōĕo*, *kervjū* i *kervljū* ('krvlju'), *šĕibja* i *šĕiblja* ('šiblje'), *dĕrvja* i *dĕrvlja* ('drvlje'), *dĕivji* i *dĕivlji* ('divlji'), *žāobji* i *žāoblji* ('žablji'), *krāovji* i *krāovlji* ('kravlji'), *žĕivji* i *žĕivlji* ('življi'), *tōupji* i *tōuplji* ('tuplji').

ĕesta je kod nas depalatalizacija glasa *lj*. Tako se govori: *vyĕitel* ('učitelj') g. sing. *vyĕitelo*, *hrunĭtel* – *hrunĭtelo* ('hranitelj'), *prijōtel* – *prijōtelo* ('priatelj'), *stverĭtel* – *stverĭtelo* ('stvoritelj') i t. d.

Pored *fĭni* govori se podjednako ĕesto i *filni*.

R stoji mjesto *ž* u prezentu glagola *mĕĭi* ('moĭi'): *mĕram* – *mĕraš* – *mĕra* – *mĕrama* – *mĕrata* – *mĕraju*. Iz prezenta prodrlo je *r* u imperativ, pa se govori *pemĕri* – *pemĕrita*. Još imamo *r* mjesto *ž* u *nĭgder* (starosl. *nikъ-deže*) i *sĭgder* ('svagdje'), a *nĭgdor* i *sĭgdor* znaĕi nikad i svagda.

L mjesto *r* govori se u rijeĕi *legežōr* ('rogožar, torba od rogoža').

Bilješka. Kao što je štokav. imenica pivnica izvedena od pivo (píce uopće), tako je naša pilnīco izvedena od pīle (pīlo).

18. Sibilanti. Kod nas nije stari skup *čr* prešao u *cr*: črīeve (crijevo), črevōr (crevar), čērn, čērv, čērto (crta), čriep (crijep), čerljānēc (grōh) (crvenac (grah)).

Č mjesto *c* nalazi se u imperativu onih glagola, koji se u inf. svršavaju na -či. U imp. je to č prodrlo iz prezenta: rāči (reci), sīēči (sijeci), vliēči (vuci), tāči (teci).

Prijedlog se *s* ispred riječi, koje se počinju sa *š* i *ž*, vrlo rijetko razabira u govoru. Ponajčešće se on asimilira s ta dva suglasnika tako, da se takve riječi izgovaraju kao da nema toga prijedloga pred njima. Ispred vokala, ispred zvučnih konsonanata i ispred *j* i *lj* prelazi s u *z*, ispred *nj* prelazi u *ž*, a ispred ostalih palatalnih suglasnika u *š*: ženū (sa ženom) (rijetko s ženū), z ěcem (s ocem), z Ivūnem (s Ivanom), z Jēyru (s Đurom), z ljydmi (s ljudima), ž nñū (s njom), š čēytyru (s čuturōm).

Z prelazi u *ž* ispred *nj*: čāž njago (kroz njega), prež njā (bez nje).

Mjesto štokav. prijedloga *sa*, kad je on složen s glagolom, govori se kod nas pojednako *ze* (*e* prema staroslov. ѣ) i *zo* (*o* prema štokav. *a*). Kad promjenom oblika dobivaju ti prijedlozi silazni akcent, tada se njihovi vokali mijenjaju, i to *e* u *ie*, *o* u *ao* i *ye*. Primjeri: ze-zobīroti (sʒbi-rati), part. perf. zīebrol i zāobrol, ze-zozvōti (sʒzvati), part. perf. zīezvol, zyezvol i zāozvol, ze-zozēidōti (sʒzidati), ze-zogrešiti (sʒgrēšiti) ...

Š mjesto *s* nalazi se u tuđicama (naročito pred *t*); na pr. Štēfum (Stjepan), taštumānt (testamenat), koštigo (kazna), štīmoti (držati, misliti), štōcījo (stanica), Jēzuš (Isus), štocýn (dućan), štorījo (krćma).

S se dodaje u riječi strēšek (trošak).

19. Palatali. Primarna grupa *dj* daje u našem govoru redovno *j*; na pr. žājō (žeđa), žājōm (žeđam), mājō (međa), majōš (međaš), krāōjo (krađa), prājo (pređa).

Sekundarna grupa *dj* daje *d*: lōdo (lađa), ređōk (rodak).

U nekim riječima govori se uporedo *j* i *d*: svāōjo (svađa), pesvāōjen i pesvāōden (posvađen), mlāōji i mlāōdi (mladi), tēyji i tēydi (tuđi), vgāōjōti i vgāōđōti (ugađati), rējen i rēden (rođen).

Grupa *tj* prelazi u *č*: sviēčō (svijeća), prūča (prūće), mlōčen (mlaćen), smērču . . . , ali se govori i prūtja i smērtju, rokītja (rakiće), lotjā (vlaće).

Iza zamjene za štokav. *o* i *u* dolazi često *ī*; na pr. neišiti, preišiti, prez. prējšim – prējšiš . . . , rejđiti, vejziti, mēitiko, ēšem, hejđiti, nījđiti, pyjšiti, čyđiti sa.

U složenicama s glagolom iti nije se razvila metateza *jt – jd* u *tj – dj*: dýejti (doći), prez. dýejdam, nōjti (naći) – nōjdam, prājti (otići) – prājdam, výjti (pobjeći) – výjdam, zōjti (zaći) – zōjdam.

Redni broj treći dolazi kod nas u obliku trājti (trāti) i trāči.

Zdj daje *žd*: grýežda (grožde), ali starci govore grýezdja.

Zgj prelazi u *ž* ili *žd*: od ryezgō (rozga) glasi zbirna im. rýeža i rýežda. Staroslov. između glasi kod nas mēd.

Gti i *kti* prelazi u *či*: mēči (moći), rāči (reći) . . .

Kad je starosl. grupa *št* postala od primarnoga *stj* ili od *sk*, prešla je u bed. govoru u *š* i *šč*. *Š* nailazimo više u govoru starijih ljudi, a *šč* u govoru mlađih. Primjeri: *këršen* i *kërščen*, *iskòti* ('iskati'), prez. *išam* i *iščam*, *dešico* i *deščico*, *pëysòti* ('puštati') i *pëysčòti*, prez. *pýšom*.

Sekundarni skup *stj* ostaje redovno nepromijenjen; na pr. *listja* ('lišće'), *hrostjã* ('hrašće'), *kestjũ*, *jòkestju* ('jakošću').

Prema tome kod nas postoji samo ono *št*, koje je postalo od *čt* i koje dolazi u tuđim riječima: *pěšten* ('pošten'), *šteti* (i *čteti*) ('čitati'), *něštiti*, *koštigoti* . . .

N prelazi iza *g* u *nj* osim u glagola *gnũti* ('gnati'); na pr. *gnjẽzdě* ('gnijezdo'), *gnjyjej* ('gnoj'), *gnjẽys* ('gnus'), *gnjysěbo* ('gnusoba'), *gnjýsni* ('ružan'), *gnjýejnico* ('gnojnica').

Kod nekih imenica žen. roda na -ino (štokav. -ina) palatalizira se *n*; na pr. *istinjo* ('istina'), *zidĩnjo*, *lẽtinjo*, *tròtinjo* ('tratina'), *lypĩnjo*, ('lupina'), *lyšĩnjo* ('ljuska'), *škrebutĩnjo* ('škrobotina') . . ., ali *mòhevino* ('mahovina'), *blozĩno* i t. d.

Negdašnje palatalno *r* nije se sačuvalo na kraju riječi: *pisòr*, g. sg. *pisàorò*, *còr* – *còro*, *gespodòr* ('gospodar') – *gespedàorò*.

Inače uvijek dolazi *rj*: *myerja* ('more'), *zjẽrjò* ('zora'), *večãrjo* ('večera'), *večãrjoti* ('večerati'), *stvẽrjen* ('stvoren'), *šẽirji* ('širi'), *yẽrjãm* ('orem'), *nogevãorjòti* ('nagovarati'), prez. *nogevõrjom*.

Ispred pridjevnoga nastavka -*ski* imamo mi *ĩn* mjesto *n* ili *nj*; na pr. *cigũĩnski* ('ciganski'), *lũĩnski* ('lanjski'), *strũĩnski* ('stranjski').

Vokali *i* i *e* često palataliziraju konsonante *d* i *n*. Primjeri: *ženjĩti* sa, prez. *žãnjĩm* sa, *zomenjĩti* ('zamijeniti'), prez. *zomenjim*, part. perf. *zomĩenjil* – *zomenjilo* – *zomĩenjile*, *sođĩti* ('saditi'), prez. *sođĩm*, part. perf. *sođẽil* – *sođilo* – *sođẽile*, *smuđĩti*, prez. *smuđĩm*, part. perf. *smuđẽil* – *smuđilo* – *smuđẽile*, *trẽyđĩti* sa ('truditi se'), *škyeđĩti* ('škoditi'), *genjĩti* ('goniti'), *mãnji* ('meni'), *prãđive* ('predivo'), *žgunjĩco* ('žganica, rakija'), *zòđi* ('starosl. zadi'), *spẽđi* ('ispod'), *pãđen* ('pedalj'), *tẽnjek* ('tanak'), *sĩnjek* (i *sĩnek*), *pẽdnjico* ('podnica'), *grũnjek* ('granak, gorak'). Kod nekih se takvih riječi ispred *d* nalazi *ĩ*: *hejđĩti* ('hoditi'), *rejđĩti* ('roditi').

I kod imenica na -*nec* (štokav. -*nac*) palatalizira se *n*. Kako je ovo *e* nepostojano, palatalizirano *n* nalazi se samo još u g. pl. u onim imenicama, koje su sačuvale stari g. plurala. Primjeri: *kyẽnjẽc* ('konac'), g. pl. *kýenjec* (i *kýencev*), *lyẽnjẽc* ('lonac'), g. pl. *lýenjec* (i *lýencev*), *klãũnjẽc* ('klanac'), *mlòdenjec* ('mladenac'), *mlẽĩnjẽc* ('mlinac') (tijesto), *zdãnjẽc* ('zdenac'), *zvyẽnjẽc* ('zvono'), *viẽnjẽc*, *jẽynjẽc* ('junac'), *verhẽynjẽc* ('vrhunac'), *klẽĩnjec* ('klinac'), *klosẽĩnjec* ('prazan klip').

Konsonant *j* nestaje iza *č*, *š* i *ž*, pa se govori *čleviẽci* ('čovječji'), *mãoči* ('mačji'), *lesẽiçi* ('lisičji'), *rečũ* ('riječju'), *nòruča* ('naručje'), *kekešũ* ('kokošju'), *býeži* ('božji'), *vrãoži* ('vražji').

S prefiksom *vi* dolazi riječ *vĩgled* ('ogledalo'), a gdjekoji starac reći će: *vižãni kròva* s *hliẽvò* ('stjeraj krave iz staje') i: en *jãoke dẽbre viğledĩ* ('on jako dobro izgleda').

Imenice

O – deklinacija

20. Muški rod. Kao primjere za deklinaciju i za akcente u toj deklinaciji uzet ćemo imenice vëter ('vjetar'), kënj ('konj'), gespedōr ('gospodar') pyëtëk ('potok') i styëlëc ('stolac').

Singular

N. vëter	kënj	gespedōr	pyëtëk	styëlëc
G. vëtro	kyënjō	gespedaōrō	petëko	styëlçō
D. vëtru	kyënjū	gespedaōrū	petëku	styëlçū
A. vëter	kyënjō	gespedaōrō	pyëtëk	styëlëc
L. vïetre (-u)	kýenju	gespedōre	petyeke (-u)	stýeleu
I. vëtrem	kyënjëm	gespedaōrëm	petëkem	styëlçëm

Plural

N. vëtri	kyënji	gespedaōri	petëki	styëlçi
G. vïetrev	kýenjev (i kenjāv)	gespedōrev	petyekev	stýelcev
D. vëtrem	kyënjëm	gespedaōrëm	petëkem	styëlçëm
A. vëtra	kyënjä	gespedaōrā	petëka	styëlçā
L. vïetre	kýenje	gespedōre	petyeke	stýelce
I. vïetri	kýenji	gespedōri	petyeki	stýelci

Vokativa nema. Što se vrlo rijetko čuje koji vokativ (u kletvi i molitvi), to je jamačno uzeto iz književnoga jezika.

Bednjančani se danas služe u l. sing. podjednako starim nastavkom *e* i novim nastavkom *u*.

Množina je samo kratka: mōuži ('muževi'), glāosi ('glasovi'), grāodi ('gradovi'), pyëpi ('popovi'), sëini ('sinovi'), gelōubi, biči, strëici ('stričevi'), gryëbi ('grobovi'), dāori ('darovi').

Iz primjera se vidi, da je kod nas g. pl. prema u-deklinaciji. No imenice na -njec i -lec (štokav. -nac i -lac) prave ga i bez nastavka, pa im je taj padež jednak n. sing., od kojega se samo akcentom razlikuje. Tako od imenica jëynjëc ('junac'), kyënëc ('konac'), klōunjëc ('klanac'), styëlëc ('stolac'), tälëc ('telac'), tēylëc ('tulac') ... glasi g. pl. i jýnjec, kýenjec, klúnjec, stýelec, tälëc, týlec i jýncev, kýencev, klúncev, stýelcev, týlëc.

Samo takav stari g. pl. ima imenica pienez ('novac') – penāz.

Nastavak *-i* iz *i*-osnova nalazi se u imenica ljýdi, mūži, mesïeci i çërvi.

U lokativu plurala stari završetak *e* prelazi u *ie*, ako je na njemu akcent (akut): bregïe, gradïe, zubïe, laktïe pored brïege, grōde, zūbe, lõkte.

U instr. pl. uz redovan nastavak *-i* dolazi kod nekih imenica i završetak *-mi* prema *i* i *u*-osnovama; na pr. zubmï ('zubima'), totmï ('tatovima'), sinmï ('sinovima'), zidmï ('zidovima'), ljydmï ('ljudima'), loktmï ('laktovima'), serpmï ('srpovima'), losmï ('vlasima').

Hipokoristici muš. roda sklanjaju se po a-deklinaciji osim n. pl. i katkada g. pl., koji se prave po ovoj deklinaciji. Takvi su hipokoristici Jýro ('Đuro'), Žigo ('Izidor'), Īmbro ('Mirko'), Piepo ('Stjepan').

Imenica zvyen ('zvono') muškoga je roda i sklanja se kao ostale imenice toga roda.

Imenica miš može biti muš. i žen. roda. Govori se: miš ja prelätěl pe hiže i miš ja preletělo pe hiže ('miš je proletio (proletjela) po sobi').

Koje imenice gube u množini sufiks *in* u književnom jeziku, nemaju ga redovno u našem govoru ni u singularu. Tako se govori: Cigūn ('Giganin'), Ličun ('Ličanin'), kërščun ('krščanin'), Sërb, Būgor ('Bugarin'), Tëyrk ('Turčin') (ali ova riječ dolazi danas češće u obliku Týrčin, pl. Týrčini), Kröpinčun ('čovjek iz Krapine'), Vorežlinčun ('Varaždinac'), Zögrepčun ('Zagrepčanin').

Imenici diēn ('dan') glasi g. sing. dnâvo, d. dnâvu i t. d. pl. dnâvi, dnâvev i t. d.

Dualnih oblika kod nas nema, pa se govori: tye su mëji dvâo strëiči ('to su moja dva strica'), štiri vyëli nâ bi tie tër zvliëkli ('četiri vola ne bi taj teret izvukli').

21. O naglasku imenica muškoga roda. Imenice muš. roda ove deklinacije dijele se po naglasku uglavnom na pet skupina:

a) Nominativni akcenat ostaje na istom slogu u svim padežima jednine i množine. Takve su imenice: želoudec ('želudac'), devâr ('djever'), kyes ('kos'), ebâod ('obad'), eblâok ('oblak'), eplâčok ('oplećak'), gâgoč ('1. nožić 2. svračak'), zglâovnjok ('uzglavlje'), byegec ('bogac'), pâolec ('palac'), kêym ('kum'), kelyevrot ('kolovrat'), ložlêivec ('lažljivac'), pegerëelec ('pogorelac'), mlêinor ('mlinar'), pâošnjok ('pašnjak'), rêibnjok ('ribnjak'), zöpečok ('zapećak'), liešnjok ('liješnjak, lješnik'), rêibož ('ribež'), lôjbec ('prsluk'), cïenjok ('sud, u koji se sprema hrana za svinje'), žyehor ('žohar'), trünjik ('travnik'), teliežnjok ('teležnjak, palica na jarmu'), hlâočnjok ('hlačnjak (remeni)'), svodlêivec ('svadljivac'), kerân ('korijen'), svëitnjok ('svitnjak'), kekešëinjok ('kokošinjak'), mlôdenjec ('mladoženja'), kecân ('koćan'), sëitor ('sitar'), pëytor ('koji pute 1. pravi, 2. nosi u vinogradu'), slêivnjok ('šljivik'), tergyevec ('trgovac'), vëyjec ('ujak'), zôjec ('zec'), kyemin ('komin'), pelâžor ('čestitalac Božića i Nove godine'), pyndielek ('ponedjeljak'), pestrëyžnjok ('postružnjak'), priëvednjok ('predvoditelj svatova'), stýelnjok ('stolnjak'), škyelnik ('učitelj'), priëčec ('priječac'), šyëštor ('postolar'), vëid ('vid'), zdïelnjok ('polica za zdjele i tanjure'), kerëyžnjok ('kukuruzana').

Ovamo idu i deminutivno-hipokoristične imenice s postojanim *e* kao Jyežek (prema Jyežof-Josip), Pâtrek (prema Pâiter-Petar), diëček ('dječaćić'), kêymek (prema kêym-kum), ako imadu silazni akcent na osnovnom slogu.

b) Nominativni akcent stoji na istom slogu u svim padežima singulara i plurala, ali se mijenja u lok. sing., gen., lokat. i instr. plurala, i to tako, da kratki prelazi u tim padežima u silazni (v. obrazac vëter), a silazni u akut. Primjeri s kratkim akc. u n. singulara: bröt ('brat'), kÿp ('kup'), krië,

lögev (lagav), löz (laz), mröz (mraz), böt (bat), pëk (pekar), plöč (plač), plÿg (plug), prög (prag), pü(h), pÿšelj (svežanj), rök (rak), jöpo (starac), rëk (rok), sir, slëg (slog), strëšek (trošak), sväker (svekar), šköf (škaf), ftič (ptica), tërs, vërc, vërt, zrëk (uzrok), žökelj (džak), žlök (masnica), ðim, sëjem (sajam), žmöh (tek), sëp (vrh vinograda), tjäden (i čäden) (tjedan), svëder (svrdlo), čäšelj (češalj), jÿg (jug), gröh (grah), hlëb, ðëd, kröj (kraj), vnÿk (unuk), klîn, miš, lünc (lanac), gümb (dugme), rünc (poramernica na ženskoj košulji).

Ovamo idu i sve deminutivno-hipokoristične imenice na *-ek* s postojanim *e*, samo što u njih običnije dolazi u l. sing. nominativni akcent nego dugi silazni: ðëdek, ëček, mümek (mamica), pësek (psetašce), gÿðek (prasence), ick (telešce), cÿzëk (ždrebenca), snëpek (snopić), sënek, Bërek (Barica), Jünek (Anica), İvek (Ivica), Jÿrek (Jurica), Früncek od Fröunc (Franjo), Dröšek od Drös (Andrija), Tëncëk od Tyenčo (Antun). İmbrek od İmbro (Mirko), Mötëk (Matija).

Primjeri sa silaznim akc. u n. singulara: grâod (grad), kôuk (kuk), kvâos (kvas), läoket, lêist (list), mâd (med), hlâod (hladovina), mlâod (mlađak), môuž (muž), mrâok (mrak), nyes (nos), gôut (grlo), zôub, (zub), štyerg (šuplja kvrga na drvetu), plyet (plot), ryed (rod), præoh (prah), præut (prut), râost (rast), râd (red), ryeg (rog), sëin (sin), smraod (smrad), snieg, sërp, strâoh (strah), srâob (svrab), šëym (šum), tâot (tat), tràog (trag), tràum (greda na stropu), tryep (trop), lâos (vlas), vöugel (ugao), vyez (voz), vrâog (vrag), vrâot (vrat), zëid (zid), zvyen (zvono), söuk (čepanica), slâok (slak), glâod (glad), škyep (svežanj slame za pokrivanje kuća), lâd (led), brïeg, dyem (dom), gyed (god), hyed (hod), myest (most), pyet (znoj), söud (sud), dyel (dolina), glïezenj (gležanj), zäs (trtica) i t. d.

c) kao kënj i gespedör akcentiraju se riječi: vël (vol), bik, dužnik, šëv (šav), ðiel, krölj (kralj), čyvör (čuvar), pisör (pisar), hröst (hrast), kelöč (kolač), žÿlj (žulj), žmÿlj (žmulj), mustöč (brk), hlïev (staja), sÿlj (miraz), kemöd (komad), plöst (plast), plovïš (slaba rakija), püt, pežirök (grkljan), pestý(h) (pastuh), ročÿn (račun), rãp (rep), legežör (rogožar), reðök (rođak), tubök (duhan), štocÿn (dućan), tërn, ternjök (trnjak), dernjök (mjesto gdje se drže drva), ročök (patak), purün (puran), kepüt (kaput), žãp (džep), skerbnik, smetnjök (smetište), pesmetý(h) (skitnica), stïen, strïc, svök (sestrin muž), strožör (stražar), bobesÿk (muškarac, koji se prizeni udovici), postír (pastir), svinjör, (svinjar), kenjör (konjar), krovör (kravar), eröč (orač), kepöč (kopač), sejöč (sijač), bedök (bedak), lepör (lopar), kerböč (korbač), küt, ketöč (kotač), kvör (kvar), lenčör (lončar), mesör (mesar), križ, žnjöč (zetelac), ebrisöč (ručnik), eltör (oltar), demör (domar) (t. j. ukućanin), provdöš (pravdaš), veseljök, senjök (sjenik), svinšök (svinjac), lepý(h) (lopuh), jöl (jal), grïe(h), kljÿč, seljök (seljak), klebÿk (šešir), škerljök (šešir), mehÿr (mjehur), ljevök (ljevak), Hervöt, pÿž, krumpïer, gyrielj (ovratnik), lemör (ormar), čydök (čudak), skupijöš (skrtac), kemïn (komin) (biljka), ðëž, kërc (krčevina), krëv (krov), bëb (bob), pëp (pop), pëst (post), brëj (broj), grëb (grob), këš (koš), grëzd (grozd), kël (kolač), pëd (pod), tërk (utorak), nëž (nož), syköč (sukač).

d) Kao pyētèk akcentiraju se imenice: Byēžīc (Božić), prāōšīc (prasac), yēbēd (objed), myēdrōz (poskok), pyēžēj (pozoj), mādvēd (medvjed), bāōril (barilo), vrāōtīc (vratič), pyēplūn (jorgan), kyēpīc (kamara) (žita, sije-na, slame), žālūd (hrastov žir), kyēstūnj (kesten), jāžīk (jezik), pāhōr (pehar), tērbÿ(h) (truh), pyēdsēk (temeljna greda u drvenoj zgradi), Ēivūn (Ivan), yēblūk (prozor), yētèk (otok), zāōtīk (čep), pyēplōt (potplat), pyēdēj (sve mlijeko, koje se u koje doba dana namuzlo).

e) Kao styēlēc naglašuju se još imenice: kyētēc (kotac), bātāg (bolest), pečājtēk, stāōrēc (starac), svēitēc (svitak), šēipēk (šipak), kyēžēl (jarac), myēžēl (čir), svātēc (svetac), četērtēc (četvrtak), pājtēc (petak), svājtēc (svetak), rōūbēc (rubac), mērtvēc (mrtvac), krēivēc (krivac), zāōkēn (zakon), byēdēc (bodac), lyēnjēc (lonac), zdānjēc (bumar), māōčēc (mačak), jāōrēc (jarak), zvyēnjēc (zvono), kyenjēc (konac), cōūnjēc (krpa), tēylēc (tulac), fēyrēc (trupac), smērčēc (cvrčak), rēycēlj (okomak), jāōrēm (jaram), žālūd (želud), yēcēt (ocat), žutōūnjēc (žutanjak), žriēbēc (ždrijebac), žgōūnjēc (žganac), jēynjēc (junac), kyēsēc (kosac), sliēpēc (slijepac), sliēpīc (sljepić), gyērēc (brđanin), jīēdēc (koji rado jede).

Jednosložne imenice s kratkim i silaznim akcentom u nom. sing. mogu uz akut na osnovnom slogu u g. pl. imati i akcent na nastavku. U tom slučaju kratki akcent n. sing. prelazi na nastavku u silazni, a silazni akcent nom. sing. prelazi na nastavku u akut. Tako se govori kŷenjev i kenjāv, vŷelev i velyev, snŷepev i snepyev, nŷežev i nežyev, klōsev i klo-sŷev, mŷstev i mestŷev, grōdev i grodŷev, mŷžev i mužŷev, vrōgev i vro-gŷev.

Imenice srednjega roda

21. Primjeri za deklinaciju i akcent: sālē (selo), mēšte (mjesto), vrīema (vrijeme) i tālē (tele).

Singular

N. sālē	mēšte	vrīema	tālā
G. sālō	mēsto	vrēmēno	telāto
D. sālū	mēstu	vrēmēnu	telātu
A. sālē	mēšte	vrīema	tālē
L. sālē	mēšte	vrēmēne	telāte
I. sālēm	mēstem	vrēmēnem	telātem

Plural

N. sālo	mīsto	vremāno	tāličī
G. sāl	mīst	vremān	tāličev
D. sālum	mīstum	vremānum	tāličem
A. sālo	mīsto	vremāno	tāliča
L. sāle	mīste	vremāne	tāličē
I. sālī	mīsti	vremāni	tāličī

Padežni završeci vide se na primjerima. U lok. sing. može mjesto e biti završetak *u*, ali u tom slučaju one imenice, koje imadu akcenat kao sālě, mijenjaju akcent, pa na mjestu duljine bude akut: v šálu (u selu), no čálu (na čelu), no bietvu ... Glagolske imenice i neke zbirne govore se i sa završetkom *i* u lok. sing.: v terpljānji (u trpljenju), v mišljānji (u mišljenju), življānji (življenju), v tērnji (u trnju), v pārji (u perju) ...

22. Naglasak imenica srednjega roda. Po akcentu dijele se imenice srednjega roda u ove skupove:

a) Akcenat je stalan u svim padežima: tiele (tijelo), myerja (more), mlězive (prvo mlijeko iza telenja), pyelja (polje), nōhiža (tavan), pehēištve (pokućtvo), zlāote (zlatu), māse (meso), križōunja (raskršće), siene (sijeno), tieste (tijesto), pryese (proso), sōunce (sunce), zdrāovlja (zdravlje), dyelja (zbirna imenica od dyel-dolina), pedgyerja (podgorje), Zōgerja (Zagorje), vrōčtve (lijek), pārijā (perje), vērhnja (vrhnje-skorup), drēyštve (društvo), ljydstve (ljudstvo), begāotstve (bogatstvo), siremāoštve (siromaštvo), mešņēiča (zbirna imenica prema mešņico (mahuna)), ēčinstve (očinstvo), lišča (lišće), tērnja (trnje), šikāorja (šikarje), stūnja (stanje-zgrada), brūnja (branje-berba), zērnja (zrnje), vēypynja (ufanje), tērsja (trsje), kumienja (kamenje), grēžēđa (grožđe), triešča (triješće, iverje) i druge zbirne imenice.

b) Po obrascu mēste naglašuju se: lēte (ljeto), dēle (djelo), čyde (čudo), vyleča (proljeće), šerce, jytre (jutro), zercōle (ogledalo), česōle (česalo, češagija), gibōle (nadjev za kolače), vikle (vitlo), pevēsme (povjesmo), blōte, (blato), siite, pile, jēle, šile, žite, like, mōsle (maslo), sōle (salo), zērne (zrno), gērle, vrēle, prāle (prelo), prōle (pralište za rublje na potoku ili kraj izvora), kerite (korito), dveriša (dvorište), sterniša (strnište), hižiša (kućište), repiša (repište), lūkne (lukno), klūpke (klupko), deržōle (držalo), bičōle (bičalj), tverile (tvorilo), mohōle (sprava na koju se navija pređa), cedilo (cjedilo), klecōle (klecalo).

c) kao sālě naglašuju se: vēině (vino), lēicē (lice), stiēklē (staklo), viēdrē (vjedro), bādrē (bedro), rābrē (rebro), plāōtnē (platno), pārē (pero), pēismē (pismo), sēyknē (sukno), gnjijēzdē (gnjijezdo), sādłē (sedlo), gliētvē (dlijeto), rešātē (rešeto), vretānē (vreteno), biētvē (batvo), lāōknē (vlakno), ždriēlē (ždrijelo), mēitē (mito), jōjcē (jaje), čālē (čelo), njādrē (njedro), kērnzē (krzno), mliēkē (mlijeko), vōūžē (uže), krēilē (krilo), prōūglē (pruglo), pšānē (pšeno), rēydē (rudo), trēyplē (truplo), stāgnē (stegno), jādrē (jedro), čēislē (čislo), dāblē (deblo), rospālē (raspelo), vretānē (vreteno) ...

d) vēyhe (uho), drīeve (drvo), jyeke, črīeve u singularu zadržavaju svoj nominativni akcenat, a u pluralu se naglašuju kao sālě (výho, drīevo, jýeko, črīevo). Imenici jyeke glasi plural i jyeči (po i-deklinaciji).

e) kēle (kolo), kelēne (koljeno), pelēne (poljeno), kepīte (kopito), imadu u svim padežima singulara isti akcenat na istom slogu, a plural im glasi kýelo, kýeleno, pýeleno, kýepito s istim akcentom na istom slogu u svim padežima plurala.

f) Deminutivno-kolektivne imenice na -ča (-če), koje mogu biti i hipokoristici, ne mijenjaju akcenta ni u jednom padežu. Takve su imenice: gērmliča (sitno grmlje), grýebliča (dio groblja za djecu), kýeliča (sitno kolje), šljēiviča (šljivik s mladim šljivama), zērnjiča (sitno zrnje), snýepiča (snoplje s malim snopovima), tērnjiča (sitno trnje), rýežiča (mlade vriježe).

Imenice ženskoga i muškoga roda na -a

23. Primjeri za deklinaciju i akcent: žōbo (žaba), rōūkō (ruka), žānō (žena) i storešēinō (starješina).

Singular

N. žōbo	rōūkō	žānō	storešēinō
G. žōba	rukā	ženā	storešēinā
D. žōbe	rōūkē	žānē	storešēinē
A. žōbu	rōuku	žānū	storešēinū
L. žōbe	rōūkē	žānē	storešēinē
I. žāobu	rukū	ženū	storešēinu

Plural

N. žōba	rōuka	žānā	storešēinā
G. žāob	rūk	žān	storešēin
D. žōbum	rōukum	žānūm	storešēinūm
A. žōba	rōuka	žānā	storešēinā
L. žōboj	rōūkōj	žānōj	storešēinōj
I. žōbumi	rukūmi	ženūmi	storešēinūmi

Dativ i lokativ sing. ove deklinacije imadu stare završetke -e kod palatalnih i nepalatalnih osnova.

Akuzativ i instrumental. sing. razlikuju se uvijek samo akcentom.

Imenici slēygō (sluga) glasi nom. pl. slēygi, a svi ostali padeži imadu završetke ove deklinacije.

Imenice, koje su po postanju pridjevi, kao što su mlōdo (mlāda), drōgo (ljubaznica), pa osobita imena kravama: Bielo (Bijela), Briēzo (Šarena), Gnjàdo (Smeđa), Rīdo (Rida) sklanjaju se po ovoj deklinaciji i zadržavaju u svim padežima nominativni akcent.

Imenici mōti (mati) glasi akuz. sg. mōter, a u ostalim padežima ima nastavke ove deklinacije (g. mōtera, d. mōtere i moteri ... s akcentom kao kod žōbo).

Imenica pērsō govori se i pērsi, a ostali joj padeži idu po ovoj deklinaciji.

24. a) Akcenat je isti i na istom slogu u svim padežima sing. i plurala: tyerbo (torba), ryežo (ruža), bâolto (sjekira s kratkim držalom), pesôudo (posuda), večârjo (večera), vyeljo (volja), črišnje (trešnja), slyego (sloga), slêyžbo (služba), kyero (kora), hrêyško (kruška), žâtvo (žetva), esvyero (srčanica), kesêitvo (kosidba), ženjêitvo (ženidba), prâovdo (pravda), prâljo (prelja), klâtvo (kletva), gibûnjico (gibanica), sienco (sjena), siryeto (sirota), skrójnico (pokrajna daska na krevetu), skêyho (kuhano jelo), sprâgo (sprega), stâljo (stelja), stêisko (guranje), svâojo (svada), škyelo (škola), švîeljo (švelja), tôužbo (tužba), vêyjno (ujna), vâodljo (oklada), zôdnjico (stražnjica), vâogo (vaga), zomêydo (zakašnjenje), zêipko (zipka), žâolto (pjege na licu), žerjâovko (žeravica), žvîeglo (svirala), grâblico (greblica), spedyebo (slika), žêyrbo (žurba), kemyero (komora), výsnico (usnica), zôbovo (zabava), pýedlego (podloga), pýetrebo (potreba), sýšo (suša), prâhlodo (prehlada), prîliko, prîsego, prîprovo (priprava), rokîto (rakita), rižo (riža), strôžo (straža), têrčko (tréka ptica), zôhvolo (zahvala), kêysnico (štenara), zôvernico (lanac za zaviranje), zôgvezdo (zagvozda), gûsko (guska), gûsenjico (gusjenica), gnjêjnjico (gnojište), gespô (gospoda), mlôdenko (mladenka), pôlko (lepinja), výpesnico (dječja dugačka košulja), hâodro (plahta), pîlko (čep na buretu), víejko (grana s lišćem), syejko (sojka (kreštalica)), jâolšo (jelša), bêykvo (bukva), lêyknjo (rupa), gevâđino (govedina), telâtino (teletina).

b) Kao žôbo naglašuju se još: hižo (kuća), krôvo (krava), kebilo (kobila), kêzo (koza), lipo (lipa), kêrpo (krpa), rîbo, vrûno (vrana), pîco (mlada kokoš), klebosîco (kobasica), dešîco (daščica), pýco (djevojka), devenjîco (krvavica), flôšo (boca), hêrgo (kvruga), kýso (kuja), kôčo (zmija), kýryžo (kukuruz), kešîco (koštica), klîco, mýho (muha), prosîco (prasica), telîco (junica), stenjîco (stjenica), nevêsto (bratova žena), pêno (pjena), êšvico (rub (na košulji)), persnîco (daska na stropu), rûbočo (košulja), rôco (patka), skýlo (krasta), svâkervo (svekrva), stûpo (stupa), têrlîco (trlica), gnjôčo (jaruga), gêrlîco (grlica), zernjîco (zornica), sîrutko (sirutka), sôpo (dah), šîbo (šiba), šînjo (šina), šîbico (žigica), ftîco (ptica), silo (sila), mokorîjo (vrsta kruške), jôbuko (jabuka), slîvo (šljiva), pšenjîco (pšenica), pecylîco (poculica), škrebutînjo (skrobotina), jâšcerico (gušter), rêpo, nedêljo, subêto (subota), kôšo (kaša), tûčo (tuća), pôlîco (palica), pêlîco (polica), pôzuho (pazuha), rûno (rana), vîdro (vidra), ftîco (ptica), tikvo (tikva), slûmo (slama), vâverico (vjeverica), mêjtîko (motika), hóljo (haljina), kernjîco (drvena zdjela), kepûnjo (kopanja), nevêljo (1. nevolja; 2. padavica), pêčo (bijela marama za glavu), pesnîco (pesnica), pêsteljo (postelja), rêdbinjo (rodbina), blozîno (perina), jûmo (jama), pýro (pura), postirico (pastirica), sôjo (čada), knjîgo (knjiga), kukuvôčo (kukavica), lesîco (lisica), lôsico (lasica), ilevôčo (ilovača), stelîco (stolica), vedrîco (vedrica), brêsko (breskva), žlîco (žlica), vilîco, kypîco (čaja), kešôro (košara), zdêlo (zdjela), njîvo (njiva), živîco (šumica s mladim i niskim drvećem), cêpernjico (vještica), žgunjîco (rakija), hûsto (šuma), cêsto, prâ-

slico (preslica), kudeljo (kudjelja), dèklo (sluškinja), mòti (mati), gerìco (vinograd), senjico (sjenica – ptica), pràjo (pređa), sekìro (sjekira).

c) Prema primjeru rōūkō naglašuju se: vyēdō (voda), glāōvō (glava), nyēgō (noga), stiēnō (stijena), sōūzō (suza), dēysō (duša), ryēsō (rosa), kyēsō (kosa), pātō (peta), zēimō (zima), zviēzdō (zvijezda), brāōdō (brada), grādō (greda), zyērjō (zora), trōūhō (trun, mrva), gyērō (gora), mīēzgzō (mezga), šāgō (običaj), diēskō (daska), snīēhō (snaha), bōūhō (buha), māklō (metla), jēyhō (juha), glēistō (glista), čmālō (pčela), smyēlō (smola), svēinjō (svinja).

Bilješka. Neke od navedenih imenica govore se u a. sing. i s akcentom na nastavku. Tako se pored nyegu, kyesu, gyeru, diesku, sniehu govori negōu, kesōu, gerōu, deskōu, snehōu.

d) Kao žānō naglašuju se: pēilō (pila), kērmō (krma – stočna hrana), vērbō (vrba), gēizdō (gizda), trāōvō (trava), prōūgō (i pōūgō) (trag, crta), triēskō (trijeska), brāōzdō (brazda), smyēlō (smola), žājō (žeda), priēmō (razboj), zāmljō (zemlja), sviēčō (svijeća), hērjō (rđa), syēvō (sova), dēikō (dika), svēilō (svila), fāōlō (hvala), tōūgō (tuga), liēskō (lijeska), slēygzō (sluga), mīēglō (magla), ēīglō (igla), žōūnō (žuna), sērñō (srna), mīēzgzō (mezga).

e) Po obrascu storešēinō akcentiraju se: težēinō (težina), slobēinō (slabina), visēinō (visina), teplēinō (toplina), vručēinō (vrućina), živēinō (živina), sredēinō (sredina), proznēinō (praznina), storēinō (starina), svejēinō (svojina), mošēinō (mašina), nutrēinō (nutrina), mučñēinō (mućnina), černēinō (crnina), glibēinō (dublina), rubenēinō (rublje), tyhtēinō (miris po vlazi), šāōlō (šala), kēynō (kuna), tepyēlō (topola), hrōūnō (hrana), brōūnō (brana).

f) Pluralia tantum vrōto (vrata), kljýčo (pluća), plāčo (leđa), jātro (jetra), rōsuha (vile), frēyklja (željezne rogulje za vađenje lonaca iz peći) zadržavaju nominativni akcent u svim padežima, a gōča (gaće), hlōča (hlače), gūsla (gusle), jōsla (jasle) naglašuju se kao žōba.

g) Neke imenice, navedene pod c) i d), govore se u g. sing. i s akcentom, koji je u storešēinō; na pr. zyērjō, kērmō, sviēčō, brāōzdō.

Imenice ženskoga rođa na suglasnik

26. Primjeri za deklinaciju i akcentat: rīēč, svēklest (svjetlost) i pegēibēl (pogibelj).

	Singular	
N. rīēč	svēklest	pegēibēl
G. rīēči	svēklesti	pegēibēli
D. rīēči	svēklesti	pegēibēli
A. rīēč	svēklest	pegēibēl
L. rīēči	svēklesti	pegibeli
I. reč(j)ū	svīeklešču	pegibelju

Plural

N. ríeči	svěklesti	pegēibēli
G. rieči	sviēklesti	pegībēli
D. riečim	svěklestim	pegēibēlim
A. rieči	svěklesti	pegēibēli
L. rieči	sviēklesti	pegībēli
I. rečmī	sviēklestmi	pegībēli

U d. pl. čuje se katkada i drugi završetak. Tako se na pr. govori i ke-kešām ('kokošima'), hērvum (prema a deklinaciji), čārum.

27. O naglasku imenica -i- deklinacije

a) Kao ríeč akcentiraju se: čēi ('kći), kyest ('kost), svērž ('grana), hērž ('raž), pāč ('peć), bērv, klōup ('klupa), stērn, dlōun ('dlan), strōun ('strana), vēyš ('uš), rāoven ('ravan), sērž, skērb, kekyeš ('kokoš), zvīer, lāož ('laž), myeč ('moć), pyemeč ('pomoć), kērv, plīesen ('plijesan), mēisel ('misao), tēir ('utrvenik u snijegu), nyeč ('noć), zyeb ('zob), čeyd ('čud), byel ('bol), syel ('sol), māost ('mast'), vīes ('selo'), perōut ('krilo'), spyeved ('ispovijed'), zgēib ('zgib'), žērt ('pomoćnica'), dyeb ('dob'), nīt (u svim padežima osim n. sg.).

b) Kao svēklest akcentiraju se: zōbrež ('sklad') (između dvije njive), pūmet ('pamet'), rōdest ('radost'), žōlest ('žalost'), milest ('milost'), mlōdest ('mladost'), stōrest ('starost').

c) Kao pegēibēl naglašuju se: zēibēl ('zipka'), kōūpēl ('kupka'), kriēpēst ('krepst'), zāōvīst ('zavist'), jāōkēst ('jakost'), liēnēst ('lijenost').

d) Imenica stvōr zadržava u svim padežima nominativni akcent na istom mjestu, a pyēstōt ('postat') ima nominativni akcent samo još u a. sing., g. sing. joj glasi pestāoti i t. d. kao ríeč.

Pridjevi

28. Pozitiv. Koji su pridjevi samo određeni, a koji su samo neodređeni, u tome se slažu književni naš jezik i bednjanski govor.

Određeni i neodređeni pridjevi razlikuju se po obliku samo u n. sing. muš. roda, i to time, što se određeni u tom padežu svršuju na -i, a neodređeni na konsonant. Akcent neodređenih pridjeva ne podudara se s akcentom određenih pridjeva, kod kojih je uvijek isti akcent u svim rodovima i padežima singulara i plurala.

U sintaktičnoj upotrebi nem razlike između jednih i drugih pridjeva, jer se oba oblika miješaju bez ikakvih pravila; određeni oblici mnogo su češći od neodređenih i mogu se uvijek upotrebiti mjesto neodređenih, ako pridjev samo ima određen oblik.

Paradigma: dýebri – dýebro – dýebre.

Singular

Muški rod	Ženski rod	Srednji rod
N. dýebri	dýebro	dýebre
G. dýebrego	dýebra	dýebrego
D. dýebremu	dýebre	dýebremy
A. N. ili G.	dýebru	dýebre
L. dýebrem	dýebre	dýebrem
I. dýebri	dýebru	dýebri

Plural

N. dýebri	dýebra	dýebro
G. dýebri(h)	} za sva tri roda	
D. dýebri		
A. dýebra		
L. dýebri	} za sva tri roda	
I. dýebri		

Pridjev dýebri glasi u neodređenom obliku dēber–dēbro–dēbre, pa zadržava dalje u svim padežima sing. i plur. nominativni akcent (g. dēber–dēbra–dēbre i t. d.).

29. Akcenti pridjeva

Malo je pridjeva, koji imaju u neodređenom i određenom obliku na istom slogu u svim padežima isti akcent. Takvi su pridjevi: zmāuzun ('zamazan'), krōstov ('krastav'), dervān ('drven'), zemljān, srābren ('srebrn'), kyežnot ('kožnat'), pýkljov ('grbav'), ġingov ('slab (od bolesti)'), šāpov ('šepav'), čūkljov ('kljast'), pērņjov ('prņjav'), hrōpov ('hrapav'), dōužen ('dužan'), šēkost ('šaren, pjegav').

Pridjevi, koji imaju samo jedan oblik za n. sing. muš. roda (određen ili neodređen), zadržavaju isti akcent na istom slogu u svim padežima. Takvi su pridjevi ponajviše posvojni, gradivni i neki drugi. Primjeri: demōči ('domaći'), vōroški ('varaški'), snōžni ('lijep'), hervōtski ('hrvatski'), lesēičji ('lisičji'), kýenjski ('konjski'), svīnjski, hēižni ('kućni'), kerēyzni ('kukuruzni'), nyečni ('noćni'), bāopski ('bapski'), stākli ('bijesan'), sālski ('seoski'), ġnjiešni ('današnji'), pekyejni ('pokojni'), zōdnji ('zadnji'), priednji ('prednji'), dēivji ('divlji'), dāsni ('desni'), lievi ('lijevi'), ġyernji ('gornji'), dyelnji ('donji'), sokejōčki ('svakojaki'), doliečni ('dalek'), žānjski ('ženski'), smerdāči ('smrdljiv'), jesānjski ('jesenski'), lietni, zīmski, výlečni ('proljetni'), premegūči ('imućan'), lētešnji ('ljetošnji'), lūnjski ('lanjski'), vúnjski ('vanjski'), vīnski, ġespyedski ('gospodski'), hōusni ('šumski'), vērtni, býeži ('i býežji') ('božji'), brōtev ('bratov'), māoterin ('materin'), ēcev ('očev'), yečin ('očin'), sestriin,

strēičēv (stričev), nevīestin, vēyjčev (ujakov), svāōkēv (svojakov), birtāōšēv, (birtašev), susēdev (susjedov), nōčelnīkev (načelnīkov), krāovin (kra-
vin), gūskin, lōstevīcin (lastavičin), mēyhin (muhin), brēzev (brezov), bŷ-
kev (bukov), drēnev (drenov), črēšnjev (trešnjov), hmūnji (pokvaren),
cigūnjski (ciganski).

Bilješka. Vrlo se rijetko pridjevima na *-ev* i na *-in* dodaje *i* u n. sing. muž. roda (*i* u tom slučaju ostaje isti akcent): hrōstevi pīenj (hrastov panj), drēnevi klīn (drenov klin).

Ako je n. sing. muž. roda u neodređenom obliku naglašen kratkim akcentom, prelazi on u određenom obliku ili a) u silazni ili b) u akut.

a) čīst – čēisti, čŷden (čudan) – čēydni, mīren – mēirni, vēren – vīerni, pēgov (pjegav) – pegāovi, plēsnot (plosnat) – plesnāoti, siremōšen (siromašan) – siremāošni, slōb (slab) – slāobi, sīt – sēiti, lōčen (gladan) – lāočni, bādost (bedast) – bedāosti, stōr (star) – stāori, provīčen (pravedan) – provēični, nečemŷren (nevaljao) – nečemēyrni, zdrōv (zdrav) – zdrāovi, dŷg – dōugi, blōten (blatan) – blāotni, mēršov (mršav) – meršāovi, nīzek – nēiski, byēgōt (bogat) – begāoti, gēzdvōv (gizdav) – gizdāovi, mērzēl (mrzao) – mērzli, mīl – mēili, kērzljōv (kržljav) – keržljāovi, dābāl (debeo) – debāli, lāōzljīv (lažljiv) – ložljēivi, mūl (malen) – mōuli, mōren (marljiv) – māorni, zvēdov (radoznao) – zvedāovi, nedelūžen (nespretan) – nedelōužni, spedēben (sličan) – spedyebni, srāčen (sretan) – srāčni, hīter – hēitri, kyēmōt (kosmat) – kesmāoti, sērdīt – serdēiti.

b) vāder (vedar) – vādri, slōdek (sladak) – slōtki, pūmeten (pametan) – pumātni, žūhek (gorak) – žūjki, tēnjek (tanak) – tēnki, tēsen (tjesan) – tēsni, krēpek (krepak) – kriepki, lōgeden (zao) – logēdni, krōtek (kratak) – krōtki, rēdek (rijedak) – rietki, grūnjek (gorak) – grūnjki, glōdek (gladak) – glōtki, tŷhten (vlažan) – tŷhtni, tēpel (topao) – tŷepi, vūzek (uzak) – vūski, mājhek (mekan) – mājhki, lājhek (lagan) – lājhki, ēster (oštar) – ŷestri, mēker (mokar) – mŷekri, drēben (sitan) – drēbni.

Ako je n. sing. neodređenoga oblika naglašen silaznim akcentom, u određenom se obliku nalazi akut u svim rodovima, brojevima i padežima: nyev (nov) – nŷevi, tērd (tvrd) – tērdi, čērn (crn) – čērni, bīel – bīeli, skōup (skup) – skūpi, drāog (drag) – drōgi, žōut (žut) – žūti, blīed – blīedi, mlāod (mlad) – mlōdi, jāok (jak) – jōki, vrōuč (vruć) – vrūči, sēyh (suh) – sŷhi, gyel (gol) – gŷeli, gōust (gust) – gūsti, hēyd (hud) – hŷdŷ, čerljān (crven) – čerljāni, zelān (zelen) – zelāni, krēiv (kriv) – krīvi, vesāl (veseo) – vesāli, čemāren (srdit) – čemārni.

Duljina u neodređenom obliku prelazi u određenom obliku kod nekih pridjeva u akut: trēydēn (trudan) – trŷdni, žājēn (žedan) – žājni, kurāōžēn (kuražan) – kurōžni, čelāōrēn (varav, himben) – čelōrni, betāžēn (bolestan) – betāžni, mōūdēr (mudar) – mūdri, kvāōrēn (pokvaren) – kvōrni.

30. Komparativ i superlativ

Komparativ u bednjanskom govoru ima dva oblika: složen i prost. Složen se komparativ sastoji od pozitiva i priloga bëlja, rjeđe vâč ('više'); na pr.: bëlja žajèn ('žedniji'), bëlja gñjêil, bëlja žout ('žući'), bëlja lâōžljiv ('lažljiviji'), bëlja rëden ('rodniji'), bëlja pün ('puniji'), bëlja lien ('ljenji'), bëlja mëršov ('mršaviji') ... vâč krëiv ('krivlji'), vâč vrïedën ('vredniji')

Prosti se komparativi prave s pomoću nastavaka: a) -ji, b) -ši, c) -ieši:

a) jâoçi ('jaći'), dôuzi ('dulji'), drâoži ('draži'), hëyji ('hudi'), blïedi, ëvëršëi, mlâodi (i mlâoji) ('mlađi'), nëiži ('niži'), vëiši ('viši'), vôuzi ('uži'), blëiži ('bliži'), krâoçi ('kraći'), šëirji ('širi'), dâbji (i dâblji) ('deblji'), tâži ('teži').

b) lâkši, liepši, mâkši ('mekši'), gyerši ('gori'), byelši ('bolji'), mïenši ('manji'), vâkši ('veći'), dôukši ('dulji'), tienši ('tanji').

c) storïeši ('stariji'), begotïeši ('bogatiji'), spumetnïeši ('pametniji'), čistïeši ('čistiji'), merzlieši ('hladniji'), žutïeši ('žući'), mirnïeši ('mirniji').

Bilješka. Stariji ljudi sufiks -ieši izgovaraju -iejši ili -iešji. Oni i iza č, š i ž izgovaraju u komparativu j, pa govore: vëišji, vâčji, blëižji. ...

Često se komparativ pravi i tako, da se na komparativ, koji je načinjen spomoću završetka -ji, doda nastavak -ieši; na pr. težïeši (: tâži), beržïeši (: bërži), kročïeši (: krâoçi) ...

Većina pridjeva može komparativ praviti na dva, tri ili na sve navedene načine. Tako na pr. pridjevu dâbâl ('debeo') glasi komparativ bëlja dâbâl, dâblji (i dâbji), dâpši i deblïeši, a pridjevu drâog – drâoži, drâokši. drožïeši i bëlja drâog.

Superlativ se pravi tako, da se pred komparativ stavi riječca nÿj ('naj'); na pr. nÿjblëiži, nÿjlâkši, nÿjtâži, nÿjstorïeši, nÿj bëlja mlâod, nÿj bëlja šëirëk. ...

Zamjenice

31. Lične zamjenice i povratna zamjenica. Pored običnijega starijeg oblika jöz govori se i jö ('ja'). Lična zamjenica za 2 lice glasi tëi. Genitiv tim dvjema zamjenicama glasi mâna, tâba, a povratnoj säba. U dativu imamo stariji nastavak -e i mlađi -i, pa taj padež glasi mânje, tâbe, säbe i mânji, tâbi i säbi. Akuzativ je jednak genitivu. Enklitični su oblici za ta dva padeža: ma, ta, sa. Enklitični su oblici običniji s prijedlozima prâd ('pred'), zâu ili zâo ('za'), nâu ('na') ... nego naglašeni. Govori se dakle: nâu mą, nâo ta, zâu ma, zâo sa, prâd ma, prâd sa ... Lokativ glasi: mënje, tebe, sebe.

Bilješka. Kako se lokativ govori samo s prijedlozima, prelazi akcent uvijek na prijedlog: pñ menje, nō sebe, pñ vos.

Pluralni oblici: nom. mëi, vëi, gen., akuz. i lok. nös, vös, dat. nüm, vüm, instr. nümi, vümi.

Ostatak staroga duala sačuvao se samo kod ljudi duboke starosti u riječi vo (staroslov. va), koja se dodaje nom. pl. mëi i vëi, kad je govor samo o dvojici; na pr. mïvo dvâo ('nas dva'), vïvo dvâo ('vas dvojica').

Lična zamjenica za treće lice sklanja se ovako:

Singular			Plural		
m. r.	s. r.	ž. r.	m. r.	s. r.	ž. r.
N. èn	yēnē i ēne	yēnō	yēnī	yēnō	yēnā
G. nĵago, go	nĵā, ja	nĵih, ih	nĵim, im	} za sva tri roda	
D. nĵamu, mu	nĵěj, nĵē, je joj	nĵā, nĵih, ih	nĵi		
A. = G.	nĵāu, ju	nĵimi			
L. nĵem	nĵe				
I. nĵim	nĵū				

Bilješka: I kod ove zamjenice prelazi akcent u lokativima uvijek na prijedlog.

Kad enklitički oblici ličnih zamjenica stoje na početku rečenice, naslanjaju se na akcentirane riječi, koje stoje iza njih: si ja zāl (uzeo je sebi), mu bōum vrāi pevēdol (reći ću mu već), sa go jōz nič ne bejim (ja se ga ništa ne bojim), ti ja nīe ēne dāol? (zar ti nije ono dao?).

32. Posvojne zamjenice. Zamjenica mýej (moj) deklinira se ovako:

Singular			Plural		
m. r.	s. r.	ž. r.	m. r.	s. r.	ž. r.
N. mýej	mā	mō	mēji	mō	mā
G. māgo		mā	mējih		
D. māmu		mē	mějim ili mām		
A. = N. ili G.	mā	mū	mā	mō	mā
L. mām		mē	mējih		
I. mějim		mū	mějimi ili māmi		

Kao mýej deklinira se (i u akcentu posve podudara) tvýej (tvoj) i svýej (svoj).

Zamjenica nōš (naš) sklanja se ovako:

Singular			Plural				
m. r.	s. r.	ž. r.	m. r.	s. r.	ž. r.		
N. nōš	nōše	nōšo	nōši	nōšo	nōša		
G. nōšego		nōša	nōših	} za sva tri roda			
D. nōšemu		nōše	nōšim				
A. = N. ili G.	nōše	nōšu	nōša			nōšo	nōša
L. nōšem		nōše	nōših			} za sva tri roda	
I. nōšim		nōšu	nōšimi				

Kao nōš sklanjaju se zamjenice vōš (vaš), nĵagev (njegov) – nĵagve – nĵagvo, nĵhev (njihov) – nĵheve – nĵhevo i nĵanjn (njezin) – nĵanjne i nĵanjno.

33. Pokazne zamjenice. Prema starosl. ть – to – ta, овъ, онъ govori se kod nas tie, – tā – tō, evie – evā – evō, enie – enā – enō. Mjesto evie govori se rjeđe èv.

Od stare zamjenice sĵ sačuvalo se malo: sāgo vŷlečo (ovoga (prošloga) proljeća), sāgo lēto, sā jasāni (ove (prošle) jeseni), sā zēimā (ove (prošle) zime), ed sā dēbi (i dyēbi) (od ovoga vremena), ed sķeh dŷeb (od ovih

(prošlih) vremena), de sãgo čõso (do ovoga časa), sïe čõs (ovaj čas, odmah), sã nečëi, snëči i snëčke (sinoć), gnjës (danas).

Zamjenica tïe deklinira se ovako:

Singular			Plural		
m. r.	s. r.	ž. r.	m. r.	s. r.	ž. r.
N. tïe	tã	tõ	tï	tõ	tã
G. tẽgo		tã	tïeh		
D. tẽmu		tẽ	tïem		
A. N. ili G.	tã	tũ	tã	tõ	tã
L. tẽm		tẽ	tïeh		
I. tïem		tũ	tẽmi		

Prema ovom obrascu dekliniraju se i ostale pokazne zamjenice.

34. Odnosne i upitne zamjenice. Najobičnija je odnosna i upitna zamjenica kod nas štãri (koji) – štãre – štãro. Ta se zamjenica sklanja kao nõš i zadržava u svim padežima nominativni akcent.

Zamjenica čï (čiji) – čã – čõ deklinira se kao mýej s tom razlikom, što nema nestegnutih oblika.

Zamjenica kïe (tko) načinjena je prema prvome dijelu stare zamjenice kũto. Ostali joj padeži glase: g. kẽgo, d. kẽmu, l. kẽm, i. kïem.

Kad kod nas tko što dobro ne čuje, pita vrlo često riječju kẽgo mjesto kõj.

35. Odredene zamjenice: sãum (sam) – sãume – sũmo i sãoki (svaki) – sãoke – sãoko sklanjaju se kao nõš i zadržavaju nominativni akcent osim sũmo, koja zadržava nominativni akcent samo još u i. sing., a u ostalim padežima ima mjesto akuta dugi silazni akcent. Zamjenica vës (sav) sklanja se ovako:

Singular			Plural		
m. r.	s. r.	ž. r.	m. r.	s. r.	ž. r.
N. vës	sã	sõ	sï	sõ	sã
G. sãgo		sã	sïeh	} za sva tri roda	
D. sãmu		sẽ	sïem		
A. N. ili G.	sã	sũ	sã		sõ
L. sãm		sẽ	sïeh	} za sva tri roda	
I. sïem		sũ	sẽmi		

36. Neodredene zamjenice. Zamjenica nïeki (netko) sklanja se kao kïe (nẽkego – nẽkem – nẽkem – nïekim, pl. nïeki – nïekih – nïekim – nïekih – nïekimi), nẽšteri (nekoji) – nẽštere – nẽštero sklanja se kao nïekj s nominativnim akcentom u svim padežima, nëči (nečiji) – nëče – nëčo isto tako zadržava nominativni akcent. Zamjenica kïegëd (tkogod) zadržava u svim padežima dva akcenta: g. sg. kẽgogëd, d. kẽmugëd i t. d. Kojkõkev (kojekakav) – kojkõkve – kojkõkvo sklanja se kao nõš, a niša (nitko) ima gen. nïkego, dat. nïkemu ...

Neodrednost se često izriče i tako, da se određenoj zamjenici doda riječca tye (cf. rus. kto-to): kïe-tye (netko), štãri-tye (neki).

37. Brojevi

Glavni brojevi naglašuju se u bednjanskom govoru ovako: jãden ili jãn-jãdne ili jãne-jãdno ili jãno, dvão-dvãe, trêi, četiri ili štiri, pãt, šãst, sãđem, ejsẽm, dãvat, dãsat, jẽdenũst, dvonũst, štirinũst, petnũst, šestnũst, sedẽmnũst, ejsẽmnũst, devetnũst, dvẽĩsti, trẽidãsti, čaterdesãt padesãt ... stye i stẽtinjo, jãzere (tisuća) i jazerõčo.

Broj jãden deklinira se kao pridjev. Broju dvão glasi g. i l. dvẽjih. d. dvẽm, i. dvẽmi; broju trêi glasi g. i l. trẽh, a ostali padeži imaju iste nastavke kao dvão. Štiri deklinira se ovako: g. štireh, d. štirem, a. štiri, l. štireh i štirej, i. štirmi i štirmĩ.

Brojevi od pãt do dãsat rijetko se dekliniraju, a kad se sklanjaju, imaju iste nastavke kao štiri, samo im dativ običnije ima nastavak -im nego -em (pãtim, šãstim ...).

Stẽtinjo i jezerõčo sklanjaju se kao imenice ž. roda na -a, a jãzere ima g. pl. jezãr.

Uz brojeve 2, 3 i 4 govori se običnije mẽi (mi) nego nõs (nas), a od 5 dalje govori se samo nos: mẽi dvão, trêi i nõs dvão, trêi.

Isto je tako uz yẽnĩ (oni) i njih; na pr. yẽnĩ dvão i njih dvão, ali samo njih pãt ...

Brojne imenice dvyeya (dvoje), tryeya (troje), četvyere i četvãre (četro), pãtere (petero) ... upotrebljavaju se kao i u književnom jeziku mjesto glavnih brojeva.

Čuju se kod nas i brojne imenice na -ico: dvẽjico (dvojica), trẽjico (trojica) ..., ali one nekako nisu u duhu našega govora, pa su po svoj prilici uzete iz štokav. narječja.

Redni se brojevi dekliniraju kao određeni pridjevi.

Brojni prilozi tvore se spomoću pũt i krõt, ali je krõt običnije: jãn pũt (jedamput), dvão pũt (dva puta) ... jãn krõt, dvão krõt, trêi krõt ...

Èbe (oba) ne dolazi samo, nego samo u složenici ebedvão.

Konjugacija

38. U bednjanskom govoru nema imperfekta, aorista, pluskvamperfekta, participa perfekta prvog, a particip prezenta aktiva dolazi rijetko.

Bilješka. Kad tko u živahnu pripovijedanju navodi svoje riječi, što ih je kome rekao, služi se glagolskim oblikom rẽku (za 1. l. sing.) u aorisnom značenju.

Infinitiv i supin. Inf. i supin razlikuju se često u akcentu, a uvijek u tome, što infinitiv nikad ne dolazi bez *i* na kraju.

Supin se upotrebljava uz glagole kretanja, da se naznači namjera kretanja; na pr. iẽm kyẽpõt njivu (idem kopati njivu) (inf. je kepõti), svãkervo ja prãšlo skãõpõt krumpier (svekrva je otišla iskopavati krumpir)

(inf. skāōpōti), edēšel ja sieč kýelja zo gerīcu (otišao je sjeći kolce za vinograd' (inf. sēči), zōke nāš erāot, do ja tōk liepe vrīema (zašto ne ideš, orati, kad je tako lijepo vrijeme) (inf. erōti), žyrīm sa spāot (žurim se spavati' (inf. spōti), sniehū sym pyēšlōl etāovu syšēit (snahu sam poslao otavu sušiti) (inf. syšiti).

39. Present. Primjeri: prāsti (presti'), vāzōti (vezati'), kepōti (kopati') i mīsliti.

prādām	vāžam	kēpom	mēislim
prādāš	vāžaš	kēpoš	mēisliš
prādā	vāža	kēpo	mēisli
prādāma i pradāmā	vāžama	kēpoma	mēislīma
prādāta i pradātā	vāžata	kēpota	mēislīta
predū	vāžu	kēpoju	mēisla

Glagolu mēči (moći) glasi prez. mēram, mēraš ...

Glagol sāsti (sjesti) imade prez. običnije po drugoj vrsti (sādnam sādnaš ..., ali se govori i sādām-sādaš...), dok imperativ običnije dolazi po 1. vrsti (sādi, noj sāda, sāđima, sāđita, noj sādaju). Vlieči (vući) ima prezent vliečām, klājti (kleti) kōūnām, dōti (dati) dūm-dōš-dō-dōūmā, dāōtā i dāōstā-dodū, jēsti jēm-jieš-jie-jēmā-jīēta i jīēstā-jedū, glāđēti (gledati) gledīm-gledīš-gledī-gledēīmā-gledēītā-gledā, vmrīēti (umrijeti) vmīērjām -aš ..., rozmēti (razumjeti) rōznmam i rāzmajam, stēiskōti (stiskati) stīščam, vrēiskōti (vriskati) vrīščam, zāōbīti (zaboraviti) – zōbim. Glagol bīti ima dva prezenta: trajni jāsym-jāsi-jā-jāsmā-jāsta-jāsu (enklitični-sym-si-ja-sma-sta-su), i trenutni bōum-bōuš-bōu-bōuma-bōuta-bōuju. Glagolu štēti (htjeti) naglašeni je prezent ēčam ..., a enklitički čam ... Razlika je u značenju glagola znūti (znati) (prez. znāum ...) i vēdeti (prez. vīēm-vīēš-vīē-vīēmā-vīētā i vīēstā-vedū) u tome, što značenje vēdeti odgovara štok. umjeti.

40. Imperativ. Pored redovnih završetaka u tom glagolskom liku, koji odgovaraju štokav. nastavcima, nalaze se u našem govoru i završeci -e -ema -eta, i to u glagola, kojima je nastavak u 1. l. sing. prez. -om (štokav. -am); na pr. čāoke (i čāokoj) (čekaj)-čāokema-čāoketa, čyve (i čyvoj) (čuvaj)-čyvema-čyveta, bērbļje (i bērbļjoj) (brbljaj)-bērbļjima-bērbļjita, mieše (i miešoj) (miješaj)-miešima-miešita, tīre (i tiroj) (tjeraj)-tīrema-tīreta, kēpe (i kēpoj)-kēpema-kēpeta i t. d.

2. licu sing. i pl. dodaje se često pojačanja radi čestica do; na pr. zēmi-do (uzmi) i zēmita-do, zopezīe-do (zapovjedi) i zapevīeta-do, būđi-do (budi) i būđita-do, dýēđi-do (dodi) i dēđita-do ...

Za 3. l. sing. i pl. imperativa služi prezent s riječju nōj (neka); nōj spī-spā (neka spava-spavaju), nōj pēijā-pijū (neka pije-piju).

Zabrana se izriče pored zanižkanog imperativa i sa nāj (nemoj) – nājta (nemojte) i infinitivom: nāj-nājta sa prēti (prepirati), nāj-nājta dīesti (staviti, metnuti), nāj-nājta pepīēvōti (pjevati).

Kad se želja ili zabrana odnosi na dalju budućnost, Bednjančanin se rado služi pored imperativa i svezom (ne) būđi – (ne) būđita i part. pret. aktiva; na pr. būđi mu pemēgel ('pomozí mu'), ne būđi go zlàcol, ('nemoj ga uplašiti'), ne būđita-do ma fkūnuli ('nemoj me prevariti'), ne būđi prášel mēime ('nemoj mimo proći'), būđita mu rākli, do dye k mǎnji ('recite mu, da dođe k meni').

41. Složeni glagolski oblici. Svaka prošlost izriče se kod nas perfektom, koji se sastoji od sveze part. pret. akt. II. i enklit. prezenta glagola bīti.

Budućnost se izriče najobičnije na dva načina: 1. prezentom perfektivnoga glagola, uz koji obično dolaze riječi sa značenjem budućnosti; na pr. jýtře ti denāsām ('sutra ću ti donijeti'), pēklje ti peviem ('poslije ću ti reći'), vrāj mi jānpūt dōš- ('već ćeš mi jednom dati'); 2. svezom part. pret. aktiva II. i trenutnoga prezenta glagola bīti; na pr. bōum vyējzil ('vozić ću'), gnjēs si bōuma pečēivōli ('danas ćemo se odmarati').

Drugi je način izricanja budućnosti mnogo običniji, jer dolazi ne samo kod imperfektivnih glagola nego i kod perfektivnih, pa se govori kýpim i bōum kēypil ('kupiti ću'), denāsām i bōum denāsel ('donijet ću'), depǎljom i bōum depǎljōl ('dovest ću').

Zanimjekani složeni futur pravi se s nǎ bum-nǎ buš-nǎ bu-nǎ buma-nǎ buta-nǎ buju i nām-nāš-nǎ-nāma-nāta-nāju i part. perf. II.; nar. pr. jöz ti tye nǎ bum (i nām) zo nič rākel ('ja ti to ne ću ni za što reći'), yēni mu tēgo nǎ buju (i nāju) dāoli ('oni mu to ne će dati').

Svezom prezenta glagola štēti ('htjeti') i infinitiva izriče se budućnost samo onda, kad se hoće istaknuti volja subjektova, da će nešto učiniti u budućnosti: jöz mu ēčam pekāōzōti, āli ēn ma nǎ ča peslǎhnuti ('ja mu hoću pokazati, ali on ne će poslušati').

Rijetko se izriče budućnost s infinitivom i enklit. prez. glagola štēti kao kod štokavaca; na pr. jöz ću mu rāči ('ja ću mu reći'), tēi čas go vpōūtiti no zlē ('ti ćeš ga nagovoriti na zlo'), vēi čata pǎri nos spōti ('vi ćete kod nas spavati').

Kondicional se tvori tako, da se particip pret. aktiva združi s bi (za sadašnjost) ili s bēil bi-bīli bi (za prošlost): jöz bi yēpōl ('ja bih pao'), tēi bi yēpōl, ēn bi yēpol-epāolo-epōle, mēi bi epōli ... vēi bi epōli, yēni bi epōli, i bēil bi yēpōl ...

42. Participi. Part. pret. aktiva ima nastavke -el -la -lo i -l -la -lo, a part. pret. pasiva ima iste nastavke, koje i književni jezik; na pr. lātēl ('letio') – letiēlo-letēle, zēibōl-zibolo-zēibōle, krōl ('krao') – krāolo-krōle, kēyiril ('ložio vatru') – kýrilo-kēyīrile, predūn ('prodan') – predōūnō-predōūnē, mlōčen ('mlaćen'), – no-ne, vmīt-to-te, zvūn ('zvan') – no-ne, pevānjen ('venut') – no-ne, pyēžāt ('požet') – pežāto-pežāte ...

Glagolski prilog sadašnji tvori se tako, da se 3. l. pl. prezenta doda nastavak -č (rjeđe-či) i -čki; na pr. pločūč(i) ('plaćući'), kričāč(i) i kričāčki, stejāč ('stojeći') i stejāčki, klečāč ('klećeći') i klečāčki, ležāč ('ležeći') i ležāčki.

Neki su glag. prilozi postali pravi pridjevi, pa se sklanjaju: smrdāči -o-če (smrdljiv), kipūči -o-e, megūči (moćan) -o-e, vmirūči (umirući) -o-e, terpāči (trpeći) -o-e ...

Pasiv, koji je dosta rijedak, pravi se kao kod štokavaca; na pr. Jādveji sa zevū i Pedrienečki zōte, kōj su im hiža ped Drienevcem (Jedvaji se se zovu i Podrenečki zato, što su im kuće pod Drenovcem). Krumpīer ja rūne pesāōjān (krumpir je rano posađen). Židyer ja ze sēmi sūsedi pesvāojen (Izidor je sa svima susjedima posvađen). Do mu ja čēi kōj vāljolo, na bi bilo slēyžba pretīruno (da mu je kći što vrijedila, ne bi bila iz službe protjerana). Tō ja njīvo bilo dēbre pegnjējeno, glībēke zerūno i nū nje kerūzo rūne pesējuno, po ja liepe vredīlo (ta je njiva bila dobro pognojena, duboko izorana i na njoj kukuruz rano posijan, pa je lijepo urodila). Sēin mu ja v bēju vbīt (sin mu je u boju ubit).

43. O glagolskim akcentima

I. vrsta

1. *razred.* a) Inf. prāsti, sup. prāst, prez. prādām-prādāš-prādā-prādāma i predāmā-prādāta i predātā-predū, imp. prādī i prādi-prādīma-prādīta, ptc. akt. prāl (nāōprāl)-prālo-prāle, ptc. pas. prāden-prādeno i pradāno. Na istom slogu, na kojem se nalazi akcent i duljina kod prāsti, nalaze se oni i kod glagola: plāsti (plesti), māsti (mēsti), gnjāsti (gnjesti), cvēsti (cvasti), bēsti (hosti), zmāsti sa (smesti se), blāsti (buncati).

b) Glagoli klōsti i rōsti podudaraju se u sup., prez., imp. i ptc. pas. s prāsti, a ptc. akt. im glasi klōl-o-e, rōsel-o-e.

c) Inf. krāosti, sup. krāost, prez. krāodnam-aš-a-ama-ata-aju, imp. krōdni (i krōdi)-ima-ita, ptc. akt. krōl-krāolo-krōle, ptc. pas. krāojen-o. S glagolom krāosti slažu se u akcentu i duljini svi glagoli ovoga razreda, koji prave prezent po II. vrsti: sāsti, srāsti i t. d., a glagol epāosti razlikuje se samo u ptc. akt., koji glasi yēpōl-epāolo-epōlē. Glagol jēsti = prāsti, samo mu prez. glasi: jēm jēš-jē-jēmā-jētē-jedū.

2. *razred.* a) trāsti, sup, prez., imp. i ptc. pas. = prāsti, a ptc. akt. = klōsti.

b) Glagol nāsti (nositi) i pōsti (pasti) = trasti osim ptc. akt., koji glasi nāsel-nāslo-nāsle i pāosel-pāoslo-pōslē, i ptc. pas.-nāšen-no i našān, pāōšen-no i pošāno.

c) Glagol grīsti = trāsti osim ptc. akt., koji glasi grēizel-lo-grīzlē. Kad je složen s prijedlozima, onda mu je inf. (pre)-grēisti, a ptc. akt. (pre)-grēizel-grēizlo-grīzle.

3. *razred.* Glagol zāpsti = trāsti. Takav akcent i duljinu imadu još glagoli dūpsti, grāpsti (grepsti) i skypsti (skupsti). Glagol tāpsti = prāsti osim ptc. akt., koji ima samo kratki akcent.

4. *razred.* a) Glagoli pāci (pēci), rāci (reći), tāči (teći), sēči (sjeći) inadu sup., prez. i imp. prema prāsti, ptc. akt. je pākel-pāklo-pākle, rākel-lo-le, tākel-lo-le, sīkel-lo-sēkle, ptc. pas. pāčan i pečan-āno-āne i t. d.

b) Tūči i vlīeči, strīeči (vrebati), zoprāči (zapregnuti) (volove), prisāči (priseći) = trāsti.

c) mēči (moći) prez. mēram, imp. pe-mēri, ptc. akt. mēgel-mēglo-mēgle, ptc. pas. pe-mēren-pe-mēreno.

d) Inf. lāči (leći), sup. lāč, lāžam-aš-a-ama-ata-u, imp. lāži-ima-ita, ptc. akt. lāgel lāglo-lāgle, ptc. pas. pe-lāžen-no. Tako i pevrīeči (oteliti).

5. *razred.* a) klāiti (kleti), sup. klāt, prez. kōūnām (= pradām), imp. kōūni i kūni (= prādi), ptc. akt. klāl-klālo-klāle, ptc. pas. klāt-klāto.

b) od nopāiti (napeti), pečāiti (početi) i zāiti (uzeti) glasi prez. nōpnam, pēčmam, zēmam; ostali oblici = klāiti.

c) žāiti (zeti), sup. žāt, prez. žēnjam, imp. žīēnji i žēnji, ptc. akt. žāl-žālo-žāle, ptc. pas. žāt (pyēžāt)-žāto.

6. *razred.* a) Inf. bīti (tući), sup. bīt, prez. bēijam, imp. bēij, ptc. akt. bīl-bēilo-bīle, ptc. pas. bīt-to. Po ovom obrascu naglašuju se glagoli: čēti (čitati), čyti (čuti), dyti (širiti toplinu), grēti (grijati), prēti sa (prepirati se, svađati se), šiti, skrīti, smēti, vmīti (umiti), vrēti, zrēti (sazrijevati), zlēti (mrziti, ljutiti se na koga), tlēti (tinjati), a samo u ptc. akt. m. r. razlikuju se od njega glagoli ebūiti (obuti) (yēbŷl), ezŷiti (ozuti) (yēzŷl), despēti (dospjeti) (dyēspël), medlēti (onesvješćivati se) (mīēdlël).

b) Inf. pīti, sup. pēit, prez. pēijām (i t. d. kao pradām), imp. pī-pīma-pīta (i pīj-pījma-pījta), ptc. akt. pēil-pīlo-pēile, ptc. pas. nāō-pīt-pīto. Amo pripadaju: klīti i līti (imp. -līej) vīti, pljēti.

c) klōti (klati), kēljam i mljēti, māljam podudaraju se sa žāiti.

d) Glagolu dēti glasi inf. i dēsti i dīesti, prez. dēnam, imp. dēni, ptc. akt. dēl-dēlo-dēle.

7. *razred.* Drīeti (derati) (prez. dārām) = prāsti, osim ptc. akt.: dēr-dērlo-dērle. S tim su glagolom jednaki u svim oblicima glagoli žrīeti (žderati) i vmrīeti (umrijeti), a samo se u prez. razlikuju od drīeti glagoli: trīeti (trti), zaprīeti (zatvoriti), prestrīeti (prostrti), pa im taj oblik glasi: tēram, zōpram i prāstram.

II. vrsta

a) Inf. dēignuti (dignuti), sup. dēignut, prez. dēignam, imp. dīgni, ptc. akt. dīgnul-dēignulo-dīgnule (ili dēigel-dēiglo-dīgle). ptc. pas. dēignjen-no-ne. Amo pripadaju: tēihnuti (polagano gasiti), stēignuti (stignuti), sēynuti (sunuti, gurnuti), pōuknuti (puknuti), pljēysnuti (čušnuti), pljŷnuti (pljunuti), pēiknuti (piknuti), perēinuti, pēisnuti, māknuti (mekšati), kljēynuti, kâopnuti, stēisnuti, cērknuti, vānuti (venuti), vāognuti (vagnuti), vlāknuti (sa) (uplašiti (se)), zēinuti, dēyknuti (skočiti), vōugnuti (postajati vlažno), pērhnuti (trunuti), pevēznuti (pokriti).

b) Inf. zoklānuti (zaključati), sup. zoklānūt, prez. zoklānam, imp. zoklāni i zoklānī-zoklānima-zoklānita, ptc. akt. zoklānūl-zoklānulo-zokle-nūle, ptc. pas zoklānjen-no.

Prema ovom obrascu naglašuju se glagoli: nōgnuti (nagnuti), krānuti (krenuti), ebērnuti (obrnuti), vērnuti, trēnuti, mēknuti (maknuti) dēhnuti (dahnuti), mēgnuti (mignuti), gēnuti (ganuti), vtēknuti (utaknuti).

c) Inf. petāgnūti i petāgnuti, sup. petāgnūt, prez. petāgnam, imp. petāgnī i petāgni, ptc. akt. petāgnūl-petāgnulo-petāgnūle, ptc. pas. petāgnjen-no. Evo još nekoliko takovih glagola:

bēyhñūti (1. pasti na pr. u vodu, 2. udariti), smēyknūti (smuknuti), sērknūti, (srknuti), sāknūti sa (useknuti se), desāgnūti (dosegnuti), pēyhñūti (puhnuti), poslēyhñūti (posluhnuti), fērknūti (frknuti), ftāgnūti (do-spjeti), vmōūknūti (umuknuti), māōhnūti (mahnuti), pērhnūti (poletjeti).

d) Glagoli svinūti, zgernūti, spemenūti (spomenuti), minūti i t. d. imadu akcente i duljinu kao glagol klāiti osim ptc. pas. koji glasi: svēi-njān i svinjān-svinjāno.

III. vrsta

1. razred. a) Inf. vīdeti, sup. vīdet, prez. vēidim-iš-i-ima -ita-vēida, imp. vīdi-ima-ita, ptc. akt. vīdel-vēidlo-vīdle. Amo pripada vīseti.

b) Inf. letēti (letjeti), sup. lātēt, prez. letīm-iš-i-ēimā-ēitā-ā, imp. lātī i lāti, ptc. akt. lātēl-letīelo-letēle. Ovako se naglašuju: sedēti, vertēti, beljēti (boljeti), zelenēti (zelenjeti), velīm (upotrebljava se samo prez.), željēti (prez. želim i želiejam), terpēti, gerēti (gorjeti).

c) Inf. skērbēti, sup. skērbēt, prez. skerbīm-iš-i-ēimā-ēitā-ā, imp. skērbī i skērbi, ptc. akt. skērbēl-skērbelo-skērbēle, ptc. pas. (pri-)skērbljen-no. Ovome obrascu pripadaju: žēivēti (živjeti), cēyrēti (curiti), čāpēti (čućati), gērmēti (grmjati), esliēpēti (oslijepjeti) (prez. i esliepejam), glādēti (gledati), hrēypēti (hrupjeti, režati na koga), hēirēti (hiriti, ne-napredovati), hljēydēti (duhati), kēipēti, (kipjeti), zēimēti (zepsti), skōūpēti (škrtariti), sērbēti (svrbjeti), hēydēti no kēgo (mrziti na koga, fāōlēti (nedostajati), tōūstēti (debljati), smērdēti (smrdjeti), žmīērēti (žmuri-ti, oči sklopljene držati), hrēystēti no kēgo (mrziti koga, navaljivati na koga, srōūmēti sa (sramiti se), žōūtēti (žutjeti), čērnēti sa (crnjeti se), žmēyrēti (žmiriti, oči napola zatvorene držati), myēdrēti sa (modriti se), čōūmēti (kunjati), čōūbēti (čubiti), biēlīti sa (bijeljeti se). Glagolu siērēti (sijedjeti), glasi prez. šierim, a ostali oblici kao kod skērbēti.

2. razred. Glagoli ovoga razreda podudaraju se u akcentu i duljini s glagolima III. l. c.). Takvi su glagoli: bāčōti (bećati), skāčōti (stenjati), brānčōti (brećati), biēžōti (bježati), dēišōti (mirisati), cvērčōti (cvrćati), klāčōti (klećati), krēičōti (krićati), mōūčōti (mućati), rāžōti (režati), zvānčōti (zvećati).

Glagoli deržōti (držati) i ležōti (ležati) razlikuju se samo u inf. i u ptc. akt., koji je prema III. l. b).

Glagolu stōti (stajati) glasi prez. stejīm, sup. stōt, imp. stýej-stýejma-stýejta, ptc. akt. stōl-o-e.

S glagolom stōti podudara se glagol bejōti sa (hojati se) u prez. i imp., a ptc. akt. mu glasi bejāol-bejōlo-bejāole.

IV. vrsta

a) Inf. mēriti, sup. mērit, prez. mīerim, imp. mēri, ptc. akt. mēril-mīerilo-mērile, ptc. pas. mīerjen-no. Poput meriti naglašuju se glagoli: čistiti (čuditi sa (čuditi se)), estōviti (ostaviti), glōditi (gladiti), grōbiti (grabiti), kŷčiti (kucati), hītiti, mīsliti, mūčiti, noprōviti (napraviti), štŷriti (obavljati sitne poslove), pōščiti sa (žuriti se), rŷžiti (bučati (ali ne odviše glasno)), nŷđiti (nuditi), pēnjiti sa (pjeniti se), trōtiti (trošiti, gubiti), pērtiti (tovariti), plŷžiti, pōriti (pariti), prōšiti (prahati), pūmtiti (pamtiti), pūniti, rūniti (raniti), rŷšiti (rušiti), siliti, slōbiti (slabiti), strōšiti (plašiti), svōditi sa (svađati se), ščōpiti (šcepati), vōditi (vadi), gōziti (gaziti), pōziti (paziti), sprōviti (spremiti), fkūniti (prevariti).

b) Inf. selīti (soliti), sup. sŷēlīt, prez. sēlim, imp. sŷēl i sēli, ptc. akt. sŷēlil-sēlilo-selile, ptc. pas. sēljen-sēljeno. Evo još nekoliko takvih glagola: genjiti (goniti), geveriti (govoriti), gnjejiti (gnojiti), eštriti, (oštriti), heđiti (hoditi), keliti (kolčiti), klepiti (čušnuti), mečiti (močiti), meliti, (moliti), neisiti (nositi), pejsiti (postiti), prejsiti (prositi), skečiti (skočiti). selīti sa (prez. sālīm sa) (seliti se), vēđiti (voditi), vēziti (voziti), vydrīti (udariti), tečiti (točiti), ženjiti (ženiti).

Glagoli blogeslevīti (blagosloviti), eslebedīti (osloboditi), rozležiti (razložiti), stveriti (stvoriti), razlikuju se od selīti samo u ptc. akt. m. roda, koji glasi blogeslyevil, eslebyedil, rozlyežil, stveril.

Glagoli brejiti (brojiti), dejiti (dojiti) pejiti (pojiti) imadu imp. pored bryejī, dyejī, pyejī i brýej, dýej, pýej.

c) Inf. plotīti (platiti), sup. plotēit, prez. plotīm-īš-ī-ēimā-ēitā-ā, imp. plāōti i plōti-plōtima-plōtita, ptc. akt. plotēil i plāotil-platīlo-plāotile i plotēile, ptc. pas. pločān-āno. Amo pripadaju glagoli: čemeriti, byđiti (buditi), cenjiti (cijeniti), debiti (dobiti), deliti, dyšiti (dušiti), drebīti (drobiti), dyrīti (duriti), eprejsiti (oprostiti), vgedīti (ugoditi), vuditi (sušiti meso), gejsiti (gostiti), glyšiti (glušiti), gositi (gasiti), grejziti sa (groziti se), grođiti (ograđivati), gybīti (gubiti), hlodīti (hladiti), jovīti (javiti), kodīti (kaditi, pušiti), kolīti (kaliti, mutiti), krivīti, levīti (loviti), kejsiti (kositi), mirīti, eslepīti (oslijepiti), pejtīti sa (potiti se, znojiti se), pripejtīti sa, (dogoditi se), pyjstīti (pustiti), redīti (roditi), sodīti (saditi), srumetīti (sramotiti), smudīti, svatīti (svetiti), sŷšiti (sušiti), tepīti (topiti), tojiti (tajiti), vedrīti (vedriti), veršiti (vršiti), veselīti, vyčiti (učiti), zodužiti sa (zadužiti se), zvenjiti (zvoniti), žolestīti (žalostiti), spajtīti (opaziti), tyšiti (1. gasiti, 2. umirivati), vrozīti (ozlijediti), ebločīti sa (oblači se (nebo)).

d) Inf. brōūnīti (braniti), sup. brōūnīt, prez. brūnim, imp. brōūnī i brūni – brōūnīma i brūnima – brōūnīta i brūnīta, ptc. akt. brōūnīl – brūnilo – brōūnīle, ptc. pas. brūnjen -no. Drugi su ovakvi glagoli: blōūdīti (bluditi, lutati), bēynīti (buniti), blāōznīti (blazniti), biēlīti, cigāūnīti (ciganiti, varati), cvēilīti (cviljeti), dāōvīti (daviti), dēīčīti (dičiti), dēylīti (duljiti), drāōžīti (dražiti), eblāōčīti (oblačīti), fāōlīti (hvaliti), gespedāōrīti (gospodariti), gēylīti (guliti), gnjīēzdīti, hrōūnīti (hraniti), kērcīti, ker-vāōrīti (krvariti), kēypīti (kupiti), klotāōrīti sa (klatariti se), kriēsīti (krijesiti), krōūlīti (kruliti), kurāōžīti (kuražiti), kvāōrīti (kvariti), lāōpīti (hlapiti), lēypīti (lupiti), mēitīti (mititi), mōūmīti (mamiti), mōūtīti (zabavljati, zadržavati), mrāōčīti (mračiti), nāōglīti sa (nagliti se, žuriti se), triēbīti (trijebiti), kēyrīti (ložiti), miēsīti, mlāōtīti (mlatiti), mersīti (mr-siti), prāōšīti (prašiti), sviētīti (svijetliti), slēyžīti (služiti), snāōžīti (snažiti), sērdīti, rādīti (mesti maslo), pāōčīti (sprečavati), tēržīti (prodavati), tērdīti (tvrđiti), trēyđīti sa (truditi se), tēylīti (tuliti), sēirīti (širiti), kriē-pīti, pōūtīti (upućivati), šāōlīti sa (šaliti se), plāōvīti (plaviti), gnjāōvīti (gnjaviti), kāūnīti (kaniti), pāōrīti (pariti), prekrēižīti (prekrstīti), pumā-tīti (pamtiti), rōūbīti (rubiti), lōūčīti (lučiti), sōūdīti (suditi), srōūmīti sa (sramiti se), tōūpīti (tupiti), zostōūpīti (zapamtiti), trāōvīti (trovati), vāō-bīti (vabiti), vrāōčīti (liječiti), zāōbīti (zaboraviti), jāōčīti sa (jačati), žēyljīti (žuljiti), snōūbīti (snubiti, nagovarati), trōūbīti (trubiti), rēyžīti (krunīti kukuruz), pēilīti (piliti).

V. vrsta

1. razred. a) Infinitivni akcent ostaje u svim oblicima kod glagola: tīroti (tjerati), dýroti (durati), jýžinoti (užinati), štimoti (misliti) štimoti sa (ponositi se), trýcoti (1. nuditi, 2. prkositi), nýcoti (1. trebati, 2. upotrebljavati), lākšoti (olakšavati), pēitoti (pītati), fēyndoti (uništiti, upropastiti), rēimtoti (rintati), kīefoti (kefati), kyeštoti (ogledati jelo), māorati (mariti), myeroti (morati), pedēivjoti (podivljati), pēyntoti (buniti), ryendoti (bučiti), čīehoti (čīhati perje), pryeboti (probatī), prāōvdoti sa (prepirati se), kāortoti sa (kartati se), plāōvoti (plivati), tōuncoti (plesati), kyeljbōti (šišati), stāoroti sa (starati se), ēyfoti sa (ufati se), hāobati sa (čuvati se), špyetoti (psovati), māoloti (molovati), šnyefoti (mirisati što, njušiti), škyeloti (školati), trōjoti (trajati), tāntoti (tentati, navraćati), cēifroti (cifrati), fāorboti (bojadisati), rēiboti (ribati), rēigoti (rigati), spēytoti (sputati, svezati), tēišoti (tišati, umirivati), vāoroti (varati), ve-čārjoti (večerati), žnjāōvoti i žnjāōveti (gorjeti bez plamena, na pr. krpa, tinjati, smuditi se), ima prez. žnjāōvom i žnjāōvejam, šāotroti (čarati).

b) Inf. kepōti (kopati), sup. kyēpōt, prez. kēpom -oš -o -oma -ota -oju, imp. kēpe i kēpoj – kēpojma – kēpojta, ptc. akt. kyēpōl – kēpolo – kepōle, ptc. pas. kēpun -no. Ovako se naglašuju glagoli: cecōti (sisati), fer-fljōti (frfljati), mermljōti (mrmljati), čyvōti (čuvati), pehōti (dirati), beg-mōti sa (hogmati se), gizdōti sa (gizdati se), sevōti (gurati), keštōti (stajati), senjōti (sanjati), valjōti (vrijediti), herbljōti (brbljati) - kultōti (buć-

kati). Glagol iměti (imati) razlikuje se od kepōti u imp., koji glasi: imie – imieĵma – imieĵta, i u ptc. akt. ž. roda, koji glasi: imieĵo.

c) Glagolu čōkati (čekati) glasi imp. čāoke i čāokoj – čāokema i čāokojma – čāoketa i čāokoj-ta, a ostali se oblici naglašuju kao vīdeti. Takvi su glagoli: dēloti (djelati), kīmoti (kimati), klīmoti, njjhoti, štjcatī (štucati), zījoti (zijati), znūti (znati), zoglādōti (zagledati), kērpoti (krpati), pljjskōti, vrōčōti (vraćati), mūcoti (mucati), štjktōti, cjktōti (cukati), vērtoī (vrtati), zbīroti, ebrōčōti (obraćati), zvīroti (izvirati), spīroti, pūcoti (pucati), nopinjati (napinjati), tērgōti (trgati), švīgōti (udarati), brīgōti sa (brinuti se), borōtoī (baratati), lācoti (plašiti), vjhoti (njušiti), hūzōti (drmati, micati).

d) Glagoli, što ćemo ih sada navesti, imaju u imp. uzlazni akcent tamo, gdje im se u inf. nalazi duljina (pēitōti (pitati), imp. pīte i pītoj – pītojma – pīteta i pītojta), a u ostalim oblicima slažu se s glagolima II. c (petāgnuti) i IV. d (brōūnīti): cerkāōvōti (crkavati), degevaōrjōti sa (dogovarati se), dīēvōti (dijevati), epāōdōti (opadati), kerāōcōti (koraćati), krēīzōti (križati), šēīpōti (štīpati), krepāōvōti (krepavati), liētōti (lijetati), nogōūnjōti (naganjati), nopāōjōti (napajati), prežēivōti (preživati), šēivōti (šiti), pekrēivōti (pokrivati), vmēivōti (umivati), premēīšljōti (promišljati), denāōšōti (donositi), zobāōdōti (zabadati), zodiēvōti (1. zadijevati, 2. zadirxivati), zobāōvljōti (1. zabavljati, 2. prigovorima dosadivati), nopēījōti (nazdravljati), zopēīrōti (zatvarati), ebēyvōti (obuvati), ezēyvōti (ozuvati), zagrēinjōti (zagrtati), zokāōpōti (zakopavati), pezdrāōvljōti (pozdravljati), zočēīnjōti (začinjati), novēījōti (navijati), zomēysōti (zaprljati), strāōdōti (stradati, oskudijevati), jāōvljōti (javljati), kāōlōti (kalati), miēnjōti (mijenjati), pāōrōti (parati), plāōcōti (plaćati), pēyšōti (puštati), striēljōti (strijeljati), cīēpōti (cijepati), šāōrōti (šarati), liēvōti (lijevati), lāōdōti (vladati), vzgāōjōti (uzgajati), ziēvōti (i ziehoti) (zijevati), miēšōti (miješati), pēīskōti (piskati), fēyčkōti (fućkati), hērdōti (glodati), vāōljōti (valjati), pepīēvōti (pjevati), zobēījōti (zabijati), zjīēdōti (izjedati), pekerāōvōti sa (pokoravati se), peviēdōti (pripovijedati, kazivati), približāōvōti (približavati), zdihāōvōti (uzdisati, umirati), riēvōti (rivati), ročēynōti (računati), skyšāōvōti (lukavo ispitivati), spemēinōti sa (razgovarati se), smerzāōvōti sa (smrzavati se), zoderžāōvōti (zadržavati), zoklēīnjōti (zaklinjati), zovēījōti (zavijati), pečēivōti (počivati), sprāōvljōti (spravljati) striēljōti (strijeljati), zoklēīpōti (zaključavati), zodiēvōti (1. zadirxivati, 2. zakvačivati).

Glagolu doti (dati) glase oblici: prez. dūm – dōš – dō – dāūmā – dāōtā – dodū, imp. dōj – dōjma – dōjta, ptc. akt. dāol – dōlo – dāolo, ptc. pas. dūn –no.

Glagol žgōti (žgati) naglašuje se ovako: sup. žgōt, prez. žgām, imp. žgī, ptc. akt. žgōl – žgōlo – žgōle, ptc. pas. žgūn –no. Ako je složen, onda su mu akcenti: vyžgōti (užgati), sup. vēyžgot, prez. vjžgam, imp. vjžgi, ptc. akt. vēyžgol – vyžgōlo – vēyžgole, ptc. pas. vyžgūn i vjžgun – vyžgūno.

Tkōti (tkati) zadržava infinitivni akcent u sup. i prez., a imp. mu glasi: tkōj-ma-ta, ptc. akt. tkōl – tkāolo – tkōle, ptc. pas. tkūn-no. Složen pak ima ove akcente: inf. zetskōti, sup. zyētkōt, prez. zētkom, imp. zyētki i zētkoj, ptc. zyētkōl – zetkāolo – zetkōle, ptc. pas. zētkun-no.

Glagol nōdejoti sa (nadati se) zadržava u svim oblicima infitivni akcent.

2. razred. a) Inf. logōti (lagati), sup. lāōgōt, prez. lōžam, imp. lōži, ptc. akt. lāōgōl – lōgolo – lōgole, ptc. pas. lōgun-no. Ovako se naglašuju glagoli: blebetōti (blebetati), česōti (česati), cveketōti (cvokotati), derhtōti (drhtati), gledōti (glodati), iskōti (iskati) (prez. išam, imp. ēiši i iši), kesōti (kosati), klepetōti (klopotati), kreketōti (kreketati), krepetōti (kropotati, drhtati), lekōti (lokati), matōti (metati), peslōti (poslati), tesōti (tesati), zebōti (zobati) (prez. zēbljam i zēbom), zveketōti (zveketati), štertōti (tapkati, gaziti), žygetōti (škakljati).

b) Kao III. 1. a) vīdeti (i IV. a) mēriti imaju akcent ovi glagoli: brīsoti (brisati), dīhoti (disati) (prez. dēišam i dēihom, imp. dīši i dēihe), dŷkoti (skakati) (prez. dēyčam i dēykom, imp. dŷči i dēykoj), etōkoti (prez. etāočam i etāokom, imp. etōči i etāoke), ebetōti (obećavati), hītoti (bacati) (prez. hēičam i hēitom), jōhati (jahati), kōpoti (kapati), mīkoti (grebenati kudjelju) (prez. mēičam i mēikom, imp. mīči i mēikoj), mōzati (mazati), nomōkoti (namakati), petīkoti (spočitovati), prigīboti (prigibati) (prez. prigēibjam i prigēibom), sīpoti (sipati) (prez. sēipljam i sēipom), rēzoti, stēpoti (tresti), stēpoti sa (skitati se) (prez. stēipljam sa i stēpom sa), srēboti (srkati), zolōgoti (zalagati).

Glagol pōsoti (pasati, pristajati) zadržava inf. akcent u svim oblicima.

c) Inf. lēizōti (lizati), sup. lēizōt, prez. līžam, imp. lēiži, ptc. akt. lēizōl – līzolo – lēizōle, part. pas. lizun. Ovako se naglašuju: bēykōti sa (bucati se), blēiskōti (1. sjati, 2. sijevati), drāōpōti (drapati), driēmōti (drijemati) (prez. driēmom i drēmļjam), ekrātōti (okretati), ferkōti (prez. fērčam i fērkom), ftēikōti (uticati), gēibōti (gibati), hērkdōti (hrkati), hēykōti (hukati), hēyškōti, hērstōti (hrskati), hrēipōti (hripati), jāmōti (uzimati), jāōvkōti (jaukati), kēihōti (kihati), kokedāōkōti (kokodakati), klyēpōti (klopati), kōūpōti (kupati), kykyrēikōti (kukurikati), lēizōti (lizati), lēykōti (provirivati), māōhōti (mahati), mernjāōvkōti (mrnjavkati), mēykōti (mukati), njēihōti (njihati), pēisōti (pisati), pemāōgōti (pomagati), pezēivōti (pozivati), rēitōti (ritati), serkōti (srkati), sēykōti (sukati), skāōzōti sa (odlikovati se, pokazati se), smēicōti sa (klizati se), smēykōti sa (smucati se), šēipōti (štipati), šmērkdōti (šmrkati), tāōcōti (kotrljati, valjati), vāzōti (vezati), zēibōti (zibati), zēidōti (zidati), zokliēpōti (zaključavati), žēynjkōti sa (njihati se), žmēikōti (cijediti, ožimati).

Glagol erōti (orati) (prez. yērjām) podudara se glagolima V. 3.

3. razred. Glagoli brōti (brati), prōti (prati), zvōti (zvati) podudaraju se u svim oblicima s prāsti osim u ptc. akt., koji glasi brāol – brōlo – brāole, i ptc. pas., koji glasi brūn-no.

4. razred. a) Glagoli dāōvōti (davati), shāōjōti (izlaziti na kraj) (shāōjōti sa (sakupljati se)), pōūjōti (tjerati) naglašuju se kao glagoli V. 2.

b) Glagoli pljyvöti 'pljuvati' i bljyvöti 'bljuvati' naglašuju sve oblike kao glagoli pod IV. b) osim imperativa, koji im glasi pljêyj -ma -ta i t. d.

Od ovih glagola razlikuje se kljyvöti 'kljuvati' samo u prez., koji glasi kljêyjäm.

c) Glagoli smejöti sa 'smijati se', lejöti 'lijevati' podudaraju se u ostalim oblicima s glagolom pïti (I. 7.) osim ptc. pas., koji glasi: (no)sme-jün -no, nolejün -no.

d) Glagol sëjoti 'sijati', vëjoti 'vijati' (na pr. žito), lõjoti 'lajati', trõjoti 'trajati' imaju akcente kao glagol çökoti (V. 1. c).

VI. vrsta

a) Inf. glodyvöti 'gladovati', sup. glodëyvöt, prez. glodÿjäm, partic. glodëyvöl – glodÿvolo – glodyvöle, partic. pas. glodÿvun. Tako se naglašuju: kypyvöti 'kupovati', tergyvöti 'trgovati', kymyvöti 'kumovati', štyvöti 'štovati', skeznyvöti 'hdjeti', veruvöti (i vërvoti) 'vjerovati', (prez. vëryjäm i vërjäm), doruvöti 'darovati', žoluvöti 'žaliti', zimuvöti 'zimovati', rodyvöti sa 'radovati se', rozlikuvöti 'razlikovati', coruvöti 'carevati', vekuvöti 'vjekovati', bičuvöti 'bičevati', bežičuvöti 'božićevati', voruvöti 'čuvati (od zla)'.
b) Glagoli kevöti 'kovati' i snevöti 'snovati' podudaraju se s glagolima V. 4. c).

c) Glagoli ebïeduvoti 'objedovati' i fmunjïkuvoti 'ništa ne raditi' zadržavaju infinitivni akcent u svim oblicima.

44. Prilozi

1. *Prilozi mjesta*: dë (gdje), këm (kamo), küd (kuda), kyek (kuda), etküd i êtkud (otkuda), deküd (dokud), evyek (ovuda), enyek (onuda), tÿj i tÿ (tu), pyekič i dyekič (dokle), pyetič (dovle), sïm (amo), tëm (tamo), evüd (ovuda), enüd (onuda), zõđi (zada), nõuze (natrag), noprie i nõopre (naprijed), edzdyel (odozdo), tõ (tamo), blïzu, dolëke (daleko), pesüd i pesyek (svuda), vslied (tragom), dële (dolje) (na pitanje: gdje?), dëlu (dolje) (na pitanje: kamo?), gëre (gore), nõkle (na tle) (na pitanje: gdje?), nõklu (na tle) (na pitanje: kamo?), nigder (nigdje), dënle (donle), edsüd (odasvud), vÿn (van), vÿnje (vani), nõtre (unutra) (na pitanje: gdje?), nõtru (unutra) (na pitanje: kamo?), däsne (desno), lieve, dëmo (kod kuće), dïme (kući), zdyemo (od kuće), znõtre (iznutra), zvÿnje (izvana), viša (više), niža (niže), mëime (mimo), ekyelu (okolo).

2. *Prilozi vremena*: dõ (kad), tê (tad), nëgdo i nêr (nekad), pão (opet) sëgdo (svagda), tëdo-nëgdo (kad-tad), prie (prije), pëkle (poslije), prëđi (prije), zdäj (sada), dyëzdäj (dosad), tuzdãoke (malo prije), nigdor (nikad), stëprum (istom), drügdo (drugom zgodom), (k)mãm (odmah), noviek (uvijek), vjêytre (ujutro), gnjës (danas), včäre (jučer), jÿtre (sutra), snëči

(sinoć), zmêirem (uvijek), lûni (lani), ljêtes (ljetos), nÿjprîe (najprije), no-
cÿj (noćas), de sîe dÿeb (dosad), ed sîe dÿeb (odsad), skêre (skoro), med
tîem tÿgo (međutim), hêyde pÿt (hudo put, vrlo često), vnyegi krôt (mno-
gi krat), dô gêd (kad god), nozôdnje (naposljetku).

3. *Prilozi načina*: êvuk (ovako), ênuk (onako), nîkok (nikako), sikok
(svakako), jednâoke (jednako), drûgoč (drukčije), drâoge (drago, t. j. sku-
po), fôlj (jeftino), gêrde (ružno), hêyde (jako), zdêbro (dobrovoljno) no-
pyel (napola), zobâdov (zabadava), vâč (više), nopôumet (napamet), no-
jypok (naopako), premûle (premalno), prâjci (dosta, prilično), dêjsti (do-
sta), prâvač (previše), pelâjhke (polako).

4. *Prilozi uzroka*: zôke i pêke (zašto), zôte (zato).

5. *Prilozi za isticanje*: kême (komaj, jedva), îzde, îša (još), vrâj (već).
tokôj (takoder), sÿme (samo), čô (čak), nâu (na, evo), bêrž (tobože), merti
(možda), glêj (baš).

45. Prijedlozi

Prijedlozi se kod nas redovno upotrebljavaju kao i u književnom je-
ziku. Spomenut ću samo, da pryeti dolazi u značenju prema: yēni su
šli jâden pryeti drêygemu (oni su išli jedan prema drugome), ali: yēni su
šli jâden pryativ drêygego (u neprijateljskom smislu). Čêz (ili čêrez)
znači: 1. kroz: čêz hÿstu pâljo pÿt de njâgva hîža (kroz šumu vodi put
do njegove kuće); 2. čêz pyêtêk ja noprâovljen myest (preko potoka je
načinjen most); 3. za: čêz dvîe vÿra sa bôum pevêrnÿl (vratit ću se za dva
sata). Zo (za) s instr. dolazi i u značenju cilja: Ên hêđi zo tergevêinu (on
se bavi trgovinom), prâšel ja zo jôjci (otišao je da kupuje jaja), cîeli đien
ja hyedil zo penâzi, ali nîe mêgel nigder nîč pesôuditi (cijeli dan je ho-
dao za novcima, ali nije mogao nigdje ništa posuditi).

46. Veznici

Bednjanski govor razlikuje se od književnoga jezika samo u ovim
veznicima: čê (ako), kôjti (jer), kôkti (kao), do (da) (bez akcenta ili s
kratkim akcentom) i dô (kad) (s vremenskim i upitnim značenjem),
kôj (zar).

47. Uzvici

Uzvici i onomatopoetični izrazi uglavnom su isti kao i u štokav. na-
rječju. U dozivanju (izbliza i izdaleka) najobičniji je uzvik hōj.

Na volove (kad su u jarmu) uzvikuje se: hêk (da krenu s mjesta),
hâjs (da idu nalijevo), stîjo (da idu nadesno); a kod napajanja stoke
uopće uzvikuje se: hêlo-hêlo.

Sročnost. Imenice slëyğò (sluga), storešëinò (starješina), jòpo (japa, otac, star čovjek) i dr., koje su po obliku ž. roda, slažu se kod nas samo po smislu; na pr. njàgev slëyğò ednàsel ja svàmu jòpe vëinò (njegov sluga odnio je svome ocu vina), noš storešëinò sa jàoke mōūdrè deržì (naš starješina se jako mudro drži). Ali se govori na pr. èn ja vàliko prosìco (on je velika prasic) (u pogrđi, misli se muška osoba).

Kad kod nas djevojčice, djevojke i mlade žene govore o sebi, služe se u part. perfekta muškim oblicima mjesto ženskim. Tako na pr. govore: jò sym bèil (mjesto bilo), jò sym mu pevèdol (mjesto pevièdolo), včàre sym nàobrol (mjesto nobròlo) pūnu kešòru zo svëinja (jučer sam nabrala punu košaru dražja za svinje).¹

Uz vëi (vi) u poštovanju stoji pridjevna riječ samo u pluralu: vëi sta ma peslòli i ràkli sta mi (vi ste me poslali i rekli ste mi).

Uz brojeve dvào, trëi i štìri imenice stoje redovno u pluralu, ali muške imenice mogu stajati i u dualu; na pr. dvào kekyeti su rüne vjèytre pepièvòli (dva su kokota rano ujutro pjevala) i dvào kekyeta ... pepièvolò, sì trëi bròti su vmèrli (sva tri brata su umrla), štìri vyèli su nìe mēgli tēgo zvlìeči (četiri vola nijesu mogla to izvući), ebèdvìe sàstrà su dēšla k mōteri (obadviije sestre su došle k materi), štìri sàlo su zgerièlo (četiri sela su izgorjela).

Uz priloge kŷlike (koliko), tŷlike (toliko), mŷle (malo), vnēge (mnogo), pūne (puno), vāč (više), nŷjvāč (najviše) stoji glagol samo u singularu; na pr. kŷlike lŷjdi no svìetu zlē žìvì (koliko ljudi na svijetu zlo živi), pūne dīečekv ja eđēšle v dāru (puno momaka je otišlo na nadnicu), vnēge ftēic ja deletēle (mnogo ptica je doletjelo), vāč rŷk mēra vāč noprōviti (više ruku može više napraviti), lētes vnēge sāl glodŷja (ljetos mnogo sela gladuje).

Deklinabilne riječi, koje zavise o brojevima od pet dalje, dolaze u g. pl.: dēšle ja nōuze sīeh dāsat purūnev (došlo je natrag svih deset purana), šāst jokih pēyc ja cīeli dīen ekāōpòle kerŷzu (šest jakih djevojaka cijeli je dan okapalo kukuruz).

Red riječi. Kad se kod nas negira futur ili kondicional, red je riječi isti kao u štokav. narječju, a kad se niječe perfekt, negacija običnije dolazi između pomoćnoga glagola i part. perfekta. Valja dodati, da se per-

¹ Ova osobina nije stara, jer se stariji visoke dobi tome rugaju i pripisuju to afektiranju ili – kako oni kažu – pretvòrunju (pretvaranju). Da je do toga »pretvòrunjo« došlo, bit će možda uzrok taj, što su kod nas imenice pycek (djevojčica otprilike do desete godine) i pŷc (djevojka do osamnaeste godine) muškoga roda. Odraslije se i starije djevojke to radije služe takvim oblicima, što se njima izriče mladost; riječ pŷco (žen. roda) upotrebljava se za starije djevojke. Da je doista tako, vidi se odatle, što se djevojka, kad razgovara s momkom, ne će zabuniti, pa reći za sebe koji oblik u žen. rodu. Ta se osobina uvukla i u govor žena, pa djevojčice, djevojke i mlade žene upotrebljavaju za sebe u govoru muške oblike mjesto ženskih. Kad bi tko upitao ženu u srednjim godinama, zašto tako govori, odgovorila bi mu: »Tòk sym sa prëivčìl, po sa zdāj nà mram edevčìti (tako sam se priučila, pa se sad ne mogu odučiti). Kad su žene u žalosti i kada su ozbiljne, govore u žen. rodu.

fekt u tom slučaju negira s »nie«, dok se ostali glagolski oblici miječu sa »na« (ako s glagola prijede akcent na negaciju) ili sa »ne« (ako je bez akcenta).- Primjeri: jō sym go izde nie viel (ja ga još nisam vidio), zōke sta nie dēšli? (zašto niste došli?), nīgdor nām tēgo sāum sābe epryejstil, koj sym pēd silu tē nie zāl, dō mi ja ēn nie štel zdēbro dōti (nikad ne ću to sam sebi oprostiti, što nisam tada silom uzeo, kad mi on nije htio dobra dati), tergyevac go ja nie dēbre zmēril (trgovac ga nije dobro izmjerio), ne vērjam, do sta tye vēi nie vkrōli (ne vjerujem, da vi to niste ukrali), do su nie v mlōdesti skērbēli, nā bi zdāj imēli (da nisu u mladosti skrbbili, ne bi sad imali), tēgo nīgdor nie bile, po nā bu (to nikad nije bilo, pa ne će biti), kīe nā znu čuvōti, nā mra nič imēti (tko ne zna čuvati, ne može ništa imati), kōj su stāori nie znūli, su nie mēgli ni mlōda novčiti (što stari nisu znali, nisu mogli ni mlade naučiti), ni peglādoti ju ja nie štēl (ni pogledati je nije htio), yēni su go nie prōv rozmēli (oni ga nisu pravo razumjeli).

Enklitike (jedna ili više) mogu u nas stajati na početku bilo koje rečenice i izgovaraju se zajedno s onom naglašenom riječju, koja stoji iza njih; na pr. mu jō nič ne vērjam (ja mu ništa ne vjerujem), nōj sa sūme grezī, go sa jo nič ne bejīm (neka se samo grozi, ja ga se ništa ne bojim), si si nie zāl? (zar si nisi uzeo?), su mi go pekāōzōli (pokazali su mi ga), sa ja zblēisnūle (sijevnulo je), kīe ja nie mēgel plotiti, ja myerol v rašt iti (tko nije mogao platiti, morao je u zatvor ići).

Inače je namještaj enklitika slobodan, pa glagolske enklitike mogu stajati iza zamjeničkih, a ne pazi se ni na to, da bude enklit. genitiv ili dativ prije akuzativa. Ipak je novi red enklit. oblika običniji od staroga (osobito kod mlađeg svijeta). Tako se kod nas govori: ne bejēmā sa go (i go sa) nič (ne bojimo ga se ništa), bōuma joj go (go joj) pekāōzōli (pokazat ćemo joj ga), veselēmā sa mu (i mu sa) jāoke (veselimo mu se jako).

Sintaksa dijelova govora. I kod nas se mjesto imenice upotrebljavaju pridjevi: mlōdi mēra vmrieti, a stāori myero (mlad može umrijeti, a star mora), mlōdo sa gizdōve derži (mladenka se gizdavo drži), Gnjado i Brīezo su mi pebēgla v kerjzu (Gnjeda i Brijeza (imena krava) pobjegle su mi u kukuruz), gērdi nie liēpemu pōr (ružan nije lijepome par), svāti i preklāti sa nā mraju zležiiti (sveti i prokleti ne mogu se složiti).

Imenice mjesto pridjeva ne dolaze kod nas (kao kod štokavaca crvenika vino, žutica naranča), ali se dosta često uzimaju takve dvije imenice jedna do druge, od kojih jedna izriče širi, a druga uži pojam; na pr. hrēyško tāpko (kruška tepka), zeleniko jōbuko (zelenika jabuka), grōh čerljānēc (grah crvenac).

U komparativu – osobito u niječnim rečenicama uz infinitiv – dolazi pored nēg (nego) i ēd (od) još i kōk; na pr. ēn bēlja dielo kōk tēi (on bolje radi nego ti), nie nič gyeršego kōk člevēko zoklōti (nije ništa gore nego čovjeka zaklati), rōjši vmrieti kōk evōk žēivēti (radije umrijeti nego ovako živjeti), enīe ja rōūbēc liēpši kōk evīe (ovaj je rubac ljepši nego ovaj).

Mjesto odnosnih zamjenica kîe i štâri govori se i indeklinabilna riječ kôj (u štokavaca što); na pr. skêynul sym si zôub, kôj ma ja jâoke býelël (skubnuo sam sebi zub, što me jako bolio), zîestôl sym prijôtelo, kôj sym ž njim soldôčiju slêyžil (sastao sam prijatelja, što sam s njim vojsku služio).

Na početku jednostavnih rečenica, kojima tko izriče svoje mišljenje u obliku pitanja, a očekuje pozitivan odgovor, stoji često riječ tye (to); na pr. tye si têi myerol dûge tûm biti? (to si ti morao dugo tamo biti?) tye sta vêi tê kôjkyek heđili? (to ste vi tada hojekuda hodali?)

Osim određenoga značenja ima zamjenica či-čô-čâ i neodređeno; na pr. lâjhke bi čô krôvo dêšlo i peĵelo (lako bi čija krava došla i pojela), zôpri vrôto, do čâ svêinčâ v hîžu ne dêykna (zatvori vrata, da čije svinjče u sobu ne skoči).

Zamjenica tie-tô-tâ upotrebljava se katkada bez prave potrebe (kao neka vrsta određenoga člana); u tom slučaju obično nije naglašena; na pr. pât liet sym myerol hrôunîti tego êco (pet godina morao sam hraniti oca), jâoke sa roščemârîl nô tego sêino (jako se razljutio na sina).

Broj jâden isto se tako upotrebljava bez potrebe, samo što je on u tom slučaju naglašen ili inače jače istaknut; na pr. têi si jâden vâliki bedôk (ti si velika budala), yêni su jâni pûmetni gespedâôri (oni su pametni gospodari), Jôuno ja jâno peštâno pÿco (Ana je poštena djevojka), Jâsenjâ je jâne siremâošne sâlê (Jesenje je siromašno selo).

Glagoli lâči sa (leći), sâsti sa (sjesti), plôkati sa (plakati), pečêivôti sa (počivati), zofaôliti sa (zahvaliti), rozgevâôrjôti sa (razgovarati) dolaze i bez sa.

Prijedlog k ima i značenje štokav. prijedloga o; na pr. bêil ja k Be-žiču dêmo (bio je o Božiću doma), k Vêýzmû bôu vâč sâ zelânê (o Uskršu bit će već sve zeleno).

Mjesto posvojnih pridjeva i zamjenica dolazi kod nas rado imenica u genitivu s prijedlogom ed: tye ja ed susêdo njivo (to je susjedova njiva), ed sestrâ čêi mi ja denâslo yêbêd no njivu (sestrina kći mi je donijela objed na njivu), ali se govori i susêdevo njivo, sestriño čêi.

Kad se posvojni genitiv sastoji od dvije riječi, često stoji pred njim prijedlog ed = bykêvja ed Želimerskego Jyežefo (bukvik Želimorskoga Josipa), trûnjik ed Jâornjokeve Kôta (travnjik Jarnjakove Kate), kliet ed sôusêdevego Ivûno (klijet susjedova Ivana), stêrn ed jâora pšenica (strn jare pšenice); ali se tu svuda može ed izostaviti.

Mjesto prijedloga o s lokativom dolazi kod nas ed s genitivom kod nekih glagola; na pr. senjôti ed kêgo (sanjati o kome), geverîti ed kêgo zlê (govoriti o kome zlo), spemêinôti sa êd kêgo (razgovarati o kome).

Za s infinitivom redovna je pojava: vyêdô zo pîti (voda za piti), nê-mum nič zo jêsti (nemam ništa za jesti), tye ja niê zo zrači (to nije za izreći), ên ja tÿj zo zopevîêdôti, a niê zo dêloti (on je tu za zapovijedati, a ne za raditi).

Uzvik ìm odgovara štokav. tà: ìm si tēi tye, sìnèk mýej! (ta ti li si to, sinko moj!), kôj izde èčaju, ìm im ja sã dàol, kôj ja èimèl (što još hoće, ta sve im je dao, što je imao).

Sintaksa padeža. Prezimena muška i ženska govore se u obliku pri-djeva, a prezime dolazi prije imena: Bistrevičev Drôš (Bistrović Andrija), Hetínskego i Hetínskijev Frãunc (Hotinski Franjo), Pôskev Pãjter (Pa-sko Petar), Kèglevičevo Mõro (Keglević Mara), Jãdvejevo Kõto (Jedvaj Kata).

Mjesto dvije imenice, vezane veznikom i, dolazi običnije druga ime-nica u instrumentalu s prijedlogom s; na pr. dèšlo mi ja mõtì s bròtem (došla mi je mati s bratom), jò sa s týebu lãjhke zležim (ja ću se s tobom lako složiti), ali se govori i: dèšli su mi mõtì i bròt, jò sa i tēi lãjhke zlèžima.

U izrazima: prãjti zò muž (govori se i: zo mõužo) (udati se), ìti v gýe-sti (ići u svatove), ìti med ljëydi (ići među ljude), kēypil, prãdol, zoprã-gel sym vyèli (kupio, prodao, zapregao sam volove) saćuvao se stari akuzativ.

Uz pomoćne glagole dolazi kod nas predikatno ime samo u nomina-tivu, pa se govori na pr. mýej bròt ja bëil soldãot (moj brat je bio soldat), tøk bõuš tēi pyèstòl vãliki byegec (tako ćeš ti postati veliki bogac), dõ mu ja trãebe, èn sa naprãovi vãliki bedõk (kad mu je potrebno, on se napravi veliki bedak).

Uz kôj (što), nēke (nešto), nič (ništa), kòjkòj (koješta) i t. d. dolazi kod nas genitiv: kôj ja mýevego? (što je novo?), nēke čèrnego sym zoglãdol (nešto crno sam ugledao), ed tìeh ljëydi sa nãš nič pumãtnego nãovčil (od tih ljudi ne ćeš ništa pametno naučiti).

Instrumental bez prijedloga ne dolazi. Gdje u štokav. narječju stoji instrumental bez prijedloga, tamo kod nas dolazi ili instrumental s pri-jedlogom s ili koji drugi padež; na pr. kēpo zãmljũ z lepãotu (kopa zemlju lopatom), vëydril go s kyèlëm pe glãõvè (udario ga kolcem po glavi), mēi sma Bednjujnčum begãoti sũme z dýebru vedũ i s frëiškim zrãokem (mi smo Bednjančani bogati samo dobrom vodom i svježim uzduhom), svũ mõčuhu zo mõter deržì (svoju maćuhu majkom drži), tìroli su pe gýèrè i pe hũste zãjca (tjerali su gorom i šumom zećeve).

Jaka zapovijed i zabrana izriče se svezom bõum (budem) i part. perf., na pr. bõuš kmãm šèl! (odmah idi!), bõuš dàol, ili ti zèmam (daj, ili ću uzeti).

Sam infinitiv je običniji nego da s prezentom u primjerima: vïdli sma go tyek bièžòti (vidjeli smo ga tuda bježati), ali i ... de tyek bežì (gdje tuda bježi), èyl sym go pri petyeku pepièvòti (ćuo sam ga pri potoku pjevati) i ... de pepièvo, si go vïdel tyek ìti? (jesi li ga vidio tuda ići?) ... de tyek ìda.

Glagol dýejti (doći) prelazan je, kad znači stići: mõkor sym bèrze šèl, nièsym go mègel dýejti (makar sam brzo išao, nisam ga mogao stići).

»Uporedo ici s kim« govori se kod nas: v rād itī s kīem, a »voljeti koga:« rōd bīti kēmu. Voljeti na pr. koje jelo, kaže se kod nas »bīti zo čiem:« trūdno žānō ja jāoke ze slīvumi (trudna žena jako voli šljive), mā diētā ja strōšne zo māsem (moje dijete strašno voli meso).

Glagol kāōzōti sa ima tri slična značenja: 1. pokazivati se, 2. činiti se, 3. svidati se. Ēn sa kōža pred svīetem dēber, a zlēčost ja (on se pokazuje pred svijetom dobar, a zao je). Tō mi sa krōvo dēbro kōzolo, dō sym ju kypēyvōl, a zdāj vēidīm, do nič ne vrīedi (ta mi se krava dobra činila, kad sam je kupovao, a sad vidim, da ništa ne vrijedi). Tvýej mi sa diēčo jāoke kōža (tvoj mi se momak jako sviđa).

Glagol zēimēti (zimjeti) znači zepsti: Koj zimīš vñnje, zōke nāš v hižu. (Što zebeš vani, zašto ne ideš u sobu). Čielu zēimu sym zēimēl pri tē slāobe pāči, tōk do sym kēme zēimu prezēimēl (cijelu zimu sam zebao pri toj slaboj peći, tako da sam jedva zimu prezimio).

GOVORNI OGLEDI

Kōk ja černeškyelec noprōvil tuču Kako je crnoškolac napravio tuču

Tye, kōj vum bōum zdāj peviēdōl, živo ja istinjo i pripāitile sa priē padesāt i pāt liet. Tē sym jo slēyžil pri plevāunušu Vējske kōkti krovōr. Bile ja nēkok prēd Vāliku miēšu jādneho dnāvo pe pyēlnā. Do ja vydienko prāšlo, štēl sym iti s krōvumi no pōšu. Glēi sym vrōto ed hliēvō etpēirōl, do ja dēšel jāden černeškyelec k plevāunušu i zočāl sa ž njīm spemēinōti.

Jō sym vāč s krōvumi bēil dēber kemōd edēšel, do nojānpūt zokriči zo mānu plevāunuš, do nōj iem s krōvumi nōuze, kōjti bōu zo mōuli čōs jāoke dēž cēyrēl. Mānje sa tye skýšne vīdle, kōjti ja bile čīste vādre kōkti v prōznem želōuce, āli sym go myerol peslýchnuti.

Do sym zopēr krōva, zapevīe mi gōzdo, do nōj pekōžam tēmu černeškyelcu mlōku pri nōšem pāošnjokē. Jōz go tō etpāljom i pekōžam

To, što ēu vam sada pripovijedati, živa je istina i dogodilo se prije pedeset i pet godina. Tada sam ja služio pri župniku Vojski kao kravar. Bilo je nekako pred Veliku gospu, jednoga dana po podne. Kad je vudenka¹ prošla, htio sam ići s kravama na pašu. Upravo sam vrata od staje otvarao, kad je došao jedan crnoškolac k župniku i počeo se s njim razgovarati.

Ja sam već s kravama bio dobar komad otišao, kad najedamput poviše za mnom župnik, da neka idem s kravama natrag, jer će za mali čas jako kiša padati. Meni se to čudno činilo, jer je bilo posve vedro kao u praznom želucu, ali sam ga morao poslušati.

Kad sam zatvorio krave, zapovjedi mi gazda, da neka pokažem tome crnoškolecu mlaku pri našem pašnjaku. Ja ga tamo odvedem i

¹ Vrijeme od 11 do 15 sati, kad krave ne pasu.

mu. Ěn mi sa liepe zoföli i rāčä, do zdäj nój íem sũme dĩme. Jö sa obėrnám, do íem dĩme, äli sym nĩe štėl ĩti, nög sa skrėijám zo jän gėrm, do vėĩđĩm, kój bõu ěn tũj zdäj đėlol.

Ěn prājda sa ekyelu ta mlõka, zėma knjĩgu z mõula tyerbica i zõčna melĩti. Koj ja myėlĩl, jö sym go nĩe rāõzmėl, kójti ja tők gevyėrĩl kők pėp, do mėšu slýži. Dõ ja zmyėlĩl z jāna knjĩga, etėrgna z verbā svėrz ĩ egýli ž njā like po zmėto like kőkti eglovník i pėčna ĩzde čtėti, ali z drėyga knjĩga. Metĩemtėgo sa zõčna eblocĩti.

Eblocĩile sa vāč i vāč, i pėčna zo krõtki čõs đėž lejõti, gėrmėti i strõšne sa blėiskõtĩ. Jö sym zdāj sa bėlja i bėlja glāđėl, kój do bõu noprõvil. Nojāmpũt sa jāoke strõšne zoblĩsna i zogermĩ, sā sa ekyelu māna strāsā, a z mlõka đėykna strõšne vāliki pyėzėj. Nõte ja zočālo tők vāliko tũčo cėyrėti kők erėhi.

Nõte đėna černeškyelec knjĩgu v tyerbicu, hėjti pezėju no glāovu enĩe eglovník, kėgo ja z verbėvego liko noprõvil, i đėykna no pezėjo. Pyėzėj ja pėrhñũl v zrāok i pėrhõl ja kőkti ftĩco no enũ strāun, de sõunce shõjo, a kyek ja gėđ lātėl, pesyek ja zo njĩm týčo sā vnėĩštĩlo.

Tėgo pezėjo etpāljlõl je enĩe černeškyelec v enũ zāmljũ, de sõunce shõjo, i dyebil ja zũ njego týlike penāz, kýlike mu ja zo cĩeli žėĩvėt đėjĩsti, do mu ja nĩe trĩebe nič đėlatĩ.

Enĩ su ljėydi, kĩ tũm žĩvā, kėypĩli ěđ njego tėgo pezėjo i rozrėzoli go no māula fõlučeca i sāoki si ěđ njih đėl jāden fõlučec ped jājžĩk, do bi mėgel enũ strõšne vāliku vručėĩnũ terpėti, kõ ja v enė zāmljė, kójti ja tũm sõunce đėmoj.

pokažem mu. On mi se lijepo zahvali i reče, da sada neka idem samo kući. Ja se okrenem, da idem kući, ali nisam htio ići, nego se sakrijem za jedan grm, da vidim, što će on tu sad raditi.

On prode sve okolo te mlake uzme knjigu iz male torbice i počne moliti. Što je molio, ja ga nisam razumio, jer je tako govorio kao pop, kad misu služi. Kad je izmolio iz jedne knjige, otrgne s vrbe granu i oguli s nje liko pa smota liko kao oglavnik i počne još čitati, ali iz druge knjige. Međutim se počne oblačiti.

Oblačilo se više i više, i počne za kratak čas dažd lijevati, grmjeti i strašno se blistati. Ja sam sad sve bolje i bolje gledao, što će napraviti. Najedamput se jako strašno zablisne i zagrmi, sve se oko mene strase, a iz mlake skoči strašno veliki zmaj. Nato je počela tako velika tuča padati kao orasi.

Nato metne crnoškolac knjigu u torbicu, baci zmaju na glavu onaj oglavnik, koji je iz vrbova lika napravio, i skoči na zmaja. Zmaj je prhnuo u zrak i prhao je kao ptica na onu stranu, gdje sunce izlazi, a kuda je god letio, svuda je za njim tuča sve uništila.

Toga zmaja odveo je onaj crnoškolac u onu zemlju, gdje sunce izlazi, i dobio je za njega toliko novaca, koliko mu je za cijeli život dosta, da mu ne treba ništa raditi.

Oni su ljudi, koji tamo žive, kupili od njega toga zmaja i razrezali ga na male komadiće, i svaki sebi je od njih stavio jedan komadić pod jezik, da bi mogao onu strašno veliku vrućinu podnositi, koja je u onoj zemlji, jer je tamo sunce kod kuće.

Ali sâoki černeškyelec nãmra pezëjo v enũ zãamljũ etpeljõti. Tye sa pripãčo tõk: Dõ su enĩ, kĩ sa zo pyëpã škyeluju, vãč zvëršili dvonũjstu škyelu, tẽ pezyëvã biškup dvo-nũjst nji(h) prãd sa i šëpna sãoke-mu nõke vy vëyhe. Tye, kõj ën njim vy vëyhe prišëpna, nã sma nijãden drëygi člëvek no svïetu znũti, neg sũme biškup i pyëpĩ. Dõ ja siem dvonũjstĩm prišëpnũl, tẽ jãden znëikna. Biškup i drëygi černeškyelci znãuju, kũm ja edëšel, a drëygi niša nã znu i nã sma znũti.

Tie, kĩe tẽ znëikna, prãjda k ple-vãunušu k štãremu ëča pe pezëjo, kõjtji go sãoki ïmu i sãoki plãvau-nuš mëra tũču noprõviti, dõ ëča. Dõ sa jãn plevãonuš drëygemu zomïeri, zojãoša tie no svãgo pezëjo, edleti v njãgvu fõru i cïelu skërb v enë fõre vnëišti. Tõk myero sire-mãošni svïet strãõdõti, dõ sa pyëpĩ svãoda.

I Židevi znãuju tũču noprõviti, sũme kõj yëni ïmuju ed tẽgo hõ-sen, kõjtji mërãju pëkle drãoge žite predãõvõti enïem, kïem ja tũčo sã vnëištilo.

Zõke zõjec ïmu krõtki rãp

Jãnpũt su sa mãdvëd, lesïco i zõ-jec pegyedĩli z jãnim gеспedãõrëm, do mu bõuju cïeli dien krumpïer skãõpõli zo lyënjëc mãdo. Yëni su sa med syebu degevyerili, do bõuju mãd stëprum zo večãrju pejëli, a tõk dũge nõj bõu mãd ped jãnim drïevem v hlõdu.

Sĩ trëi su pečãli kepõti i kepõli su. Dõ ja bile vrïema zo frëštykelj, zokričĩ nojãnpũt lesïco: »Týj sym týj! Kmãm dýejdam!« Mãdvëd ju zopĩto, do kĩe ju zyëvã. Lesïco mu

Ali svaki crnoškolic ne može zmaja u onu zemlju odvesti. To se događa tako: Kad su oni, koji se za popove školuju, već svršili dvanaestu školu, tada pozove biskup dvanaest njih preda se i šapne svakome nešto u uho. To, što on njima u uho prišapne, ne smije nijedan drugi čovjek na svijetu znati, nego samo biskup i popovi. Kad je svoj dvanaestorici prišapnuo, tada jedan nestane. Biskup i drugi crnoškolci znadu, kamo je otišao, a drugi nitko ne zna i ne smije znati.

Taj, koji tada nestane, ode k župniku kojemu hoće po zmaja, jer ga svaki ima i svaki župnik može tuču napraviti, kad hoće. Kad se jedan župnik drugome zamjeri, zajaše taj na svoga zmaja, odleti u njegovu župu i svu skrb u onoj župi uništi. Tako mora siromašni svijet stradati, kad se popovi svađaju.

I Židovi znaju tuču napraviti, samo što oni imaju od toga koristi, jer mogu poslije skupo žito prodavati onima, kojima je tuča sve uništila.

Zašto zec ima kratak rep

Jedamput su se medvjed, lisica i zec pogodili s jednim gospodarom, da će mu čitav dan krumpir iskopavati za lonac meda. Oni su se među sobom dogovorili, da će med istom za večeru pojesti, a tako dugo neka bude med pod jednim drvetom u hladu.

Sve troje su počeli kopati i kopali su. Kad je bilo vrijeme za zajutrak, poviče najedamput lisica: »Tu sam tu! Odmah ću doći!« Medvjed je zapita, da tko ju zove. Lisica mu

edgèveri, do ju zovū v kýmstve. Mādvèd je rāčā, do nōj īda. Lesīco ja edēšlo i privlīeklo sa k lyēncū i pejielo ja dēber fertōlj mādō. Dō ja dēšlo nōuze, pēitōli su ju mādvèd i zōjec, kōk sa diētā zyēvā, a yēnō ja rāklo, do sa zyēvā pečājtēk.

Glēi tōk ja noprāovilo k ebēdu i s jŷžini, sūme do su ju tī dvāo pēitōli k ebēdu, kōk sa diētā zyēvā, yēnō ja rāklo, do sa zyēvā sredēinō, a k jŷžini ja rāklo, do sa zyēvā sveršājtēk.

Dō su bīli ped vāčer s pēslem getēvi, īšli su sī trēi tō, dē su mād estōvili. Dō su tō dēšli, nōšli su sūme prōzni lyēnjēc, a mādō nič. Mādvèd kmām ekrivī lesīcu, do ja yēnō mād pejielo. Āli lesīco sa pečma klāiti i preklēinjōti, do yēnō tēgo nīe noprāovilo, nēg do ja sigŷrne zōjec mād pyējēl. Mādvèd nō te rāčā, do tye nā mra bīti, kōjti ja ēn cīelj dīen ž njīm dēlol i nīkum sa ēd njego nīe giēnūl.

Nō te lesīco rāčā: »Znāuta vēi kōj. Hējma mēi sī trēi spāot, po kēmu bōu jŷjtre vjēytre ped rāpēm mōsne ed mādō, enīe go ja pyējēl.«

Mādvèd i zōjec sa zlēža s tiem, i sī trēi prājdu spāot. Lesīco sa vjēytre pērho zbyđilo i spāozi, do ja njē šēl mād edzōdi vŷn, nomāoža bērze zōjcu ped rāpēm z enīem, prebydi medvèdo i pekōža mu zōjčev rāp.

Mādvèd čemāren zokriči nod zōjcem: »Ītok sī tēi mād pyējēl!«

Zōjec sa prestrāoši i pečma biēžōti, a mādvèd zo njīm. Dūge ja no-gōunjōl mādvèd zōjco i no krōju go detīro no jāden plyet. Zōjec dēykna no plyet, a mādvèd go pegrāobi zo rāp i vtērgne mu go. Ed tīe dŷeb nēmu zōjec rāpō.

odgovori, da je zovu u kumstvo. Medvjed joj reče, da neka ide. Lisica je otišla i prišuljalala se k loncu i pojela je dobru četvrtinu meda. Kad je došla natrag, pitali su je medvjed i zec, kako se dijete zove, a ona je rekla, da se zove početak.

Upravo tako je načinila k objedu i k užini, samo kad su je ta dva pitali k objedu, kako se dijete zove, ona je rekla, da se zove sredina, a k užini je rekla, da se zove svršetak.

Kad su bili podveče s poslom gotovi, išli su sva tri tamo, gdje su med ostavili. Kad su tamo došli, našli su samo prazni lonac, a meda ništa. Medvjed odmah okrivio lisicu, da je ona med pojela. Ali lisica se počne kleti i preklinjati, da ona to nije napravila, nego da je sigurno zec med pojeo. Medvjed na to reče, da to ne može biti, jer je on cijeli dan s njim radio i nikud se od njega nije maknuo.

Na to lisica reče: »Znate vi što. Hajdmo mi svi tri spavati, pa kome bude sutra ujutro pod repom masno od meda, onaj ga je pojeo.«

Medvjed i zec se slože s tim, i sve troje ode spavati. Lisica se ujutru prva probudila i opazi, da je njoj išao med otraga van, namaže brzo zecu pod repom s onim, probudi medvjeda i pokaže mu zečev rep.

Medvjed srdit zavīče nad zecom: »Ipak si ti med pojeo!«

Zec se prestraši i počne bježati, a medvjed za njim. Dugo je naganjao medvjed zeca i na kraju ga dotjera na jedan plot. Zec skoči na plot, a medvjed ga pograbi za rep i otkine mu ga. Od to doba nema zec repa.

Tok ja bëil jänkrot jän siremök, kie ja ëimël sùme pùne decã, a drëyge po skëre nič. Jänpüt ja šël ën v hüstu dërvo sieč, po si ja zâl sýebu fölut krýho. Dõ ja dëšel v hüstu, dël ja krý no jãden pïenj i pečãl ja jãnu bëykvu sëči. Vyte dýeida vrâog po mu zëma krý, ednãsã go v pëkel po rãčã drëygim vrâogem: »Zâl sym enëmu siremöku krý, kôj bõu bëlja klãl, po bõu prëdji v pëkel dëšel.«

Drëygi vrâogi su nõ te rãkli: »Kôj si pezãobil, do siremöku nã sma ni vrâog nič vkrãosti. Tëi mu myeroš tie krý nõuze ednãsti i edslëyžiti go, drügoč ta vãč v pëkel ne pystëimã.

Vrâog sa nõte pretvyëril v slëy-gü, edëšel ja v hüstu, dël ja krý no mëste i rãkel ja siremöku: »Bi vëi mãna štëli v slëyžbu zãjiti?«

Siremök mu nõ te edgevëri: »Kok ta bõum zâl v slëyžbu, do ta në-mum š čiem plotiti.«

Vrâog mu edgevëri: »Nič zõte, jöz bõum pri vos zobãdov slëyžil.«

Siremök nõ te rãčã: »Če ëčas tõk, po slëyži.«

Drëygi dïen ja vrâog siremöku tylïke dërv nonyëisil i nociëpõl, do ja ëimël cïelu zëimu š čiem këyrïti.

Do ja bëil s tiem gyëtëv, ja rãkel svãmu gõzde, do mu nõj nõjda, kùm pã zo težãokõ, do nëke zo-slýži.

Siremök mu ja nõšel pri gryefu mertëyčku slëyžbu. Æli vrãg ja v jãdnem dnãvu stye kepëic pšenica zmlãõtïl i zvëjol, pùne škýepev¹ no-prõvil i slümu v kyëpïč zlyežil.

Tako je bio jedamput jedan siromah, koji je imao samo puno djece, a drugo pa skoro ništa. Jedamput je išao on u šumu drva sjeći, pa si je uzeo sobom komad kruha. Kad je došao u šumu, stavio je kruh na jedan panj i počeo je jednu bukvu sjeći. Uto dođe vrag pa mu uzme kruh, odnese ga u pakao pa reče drugim vragovima: »Uzeo sam onomu siromahu kruh, da bude bolje kleo, pa će prije u pakao doći.«

Drugi vragovi su nato rekli: »Zar si zaboravio, da siromahu ne smije ni vrag ništa ukrasti. Ti mu moraš taj kruh natrag odnijeti i odslužiti ga, inače te već u pakao ne pustimo.«

Vrag se nato pretvorio u slugu, otišao je u šumu, metnuo je kruh na mjesto i rekao je siromahu: »Bi li vi mene htjeli u službu uzeti?«

Siromah mu nato odgovori: »Kako ću te u službu uzeti, kad te nemam čime platiti!«

Vrag mu odgovori: »Ništa zato, ja ću kod vas badava služiti.«

Siromah nato reče: »Ako hoćeš tako, pa služi.«

Drugi dan vrag je siromahu toliko drva nanosio i nacijepao, da je imao cijelu zimu čime ložiti.

Kad je bio s tim gotov, rekao je svome gazdi, da mu neka nađe, kamo će ići za težaka, da nešto zasluzi.

Siromah mu je našao pri grofu mertučku službu. Ali vrag je u jednom danu sto kopa pšenice izmlatio i izvijao, puno svežnjeva slame napravio i slamu u ostožje složio.

¹ škyp (škop), svežanj ili snop probrane slame za pokrivanje kuća.

Grěf ja bëil jaoke zodevëljen, po mu ja räkêl, nôj si zëma, kôj si ëca, tÿlike, kÿlike mëra nojãnpÿt ed-nãsti. Vrãog si ja zãl dãsat vrïeč pšenïca, pelevnjök vëinò i jãnego vãlikego prošïčo i sã ja tÿe ednãsel siremòku, pa mu ja räkêl: »Tÿe sym zoslëyžïl; zdãj ïmuš dëjsti jësti i piti zo cielu zëimu. Jò sym enë vrãog, kie ti ja bëil v hÿste krÿ vrkrol, po sym myerol no zòpeved drëygih vrãogev zòte pñ tebe slëyžiti, kòjti siremòku nã sma ni vrãog nïkòkvego kvãorò nopròviti. Zdãj ïdam nõuze v pëkel.«

Grof je bio jako zadovoljan, pa mu je rekao, neka si uzme, što si hoće toliko, koliko može najedamput odnijeti. Vrag si je uzeo deset vreća pšenice, polovnjak vina i jednoga velikoga prasca i sve je to odnio siromahu, pa mu je rekao: »To sam zaslužio; sad imaš dosta jesti i piti za cijelu zimu. Ja sam onaj vrag, koji ti je bio u šumi krah ukrao, pa sam morao na zapovijed drugih vragova zato pri tebi služiti, jer siromahu ne smije ni vrag nikakvoga kvara napraviti. Sad idem natrag u pakao.«

Iz svatovskih pjesama

Vënčec mÿej, vënčec mÿej
Vënčec mÿej čerljãni!
Dÿge sym ta pñëšilo,
Mòuli čãosek nëjsilo.

Vjenčić moj, vjenčić moj
Vjenčić moj crveni!
Dugo sam te prosila
Mali časak nosila.

Čãšï ma čãšï mÿmïco;
Nã buš ma dÿge čãsolo,
Kòjti vos myerom estòviti,
K svãmu sa mòužu etpñviti.
Zo trëyd z mãnu byeg vum noplòti,
Si svãci i Morïjo mòti!

Češljaj me, češljaj, majčice!
Ne ćeš me dugo češljati,
Jer vas moram ostaviti,
K svome se mužu otpraviti.
Za trud sa mnom bog vam naplati
Svi sveci i Marija mati.

Naricaljka kćeri za majkom

Mÿmïco nõšo, kÿm sa vëi otrpñvljota,
Këmu vëi nõs, svÿ dečïcu, ostòvljota?
Jòj mãnje jòj!¹
Kie sa bõu zdãj zò nos brinul i nõs hrõunil,
Kie nos bõu v nevëlje od sie zïel brõunil?
Grëbljïca, grëbljïca, žolÿesni vërtek
mÿej,
De bõu ïmïelo mÿmïco vïečni dëmek svÿej.
Zãmljïco, zãmljïco, bÿd'i më mÿmïce
lãjhko,
Mò dëyšò bõu za svÿ mãumïcu novïek
žmãjhko.

Majčice naša, kamo se vi otpravljate,
Komu vi nas, svoju dječicu ostavljate?
Jao meni jao!
Tko će se sad brinuti i nas hraniti,
Tko će nas u nevolji od svih zala braniti?
Grobljice, grobljice, žalosni vrtić moj,
Gdje će imati majčica vječni domak svoj.
Zemljice, zemljice, budi majčici laka,
Moja duša bit će za svojom majčicom
uvijek teška.

¹ Ponavlja se iza svaka dva stiha.